

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

_____ Тетяна Косова

«__» «червня» 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

**ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОС «БАКАЛАВР»**

**Тема: «Організація оборотних активів підприємства та шляхи її
удосконалення»**

Виконав(ла): Софія МЕЛЬНИК

Керівник: кандидат економічних наук Марина Євтушенко

Консультанти з окремих розділів пояснювальної записки:

перший розділ - к. е. н. доцент Марина Євтушенко

другий розділ - к. е. н. доцент Марина Євтушенко

Нормоконтролер: старший викладач Наталія ЗАДЕРАКА

Київ 2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувач кафедри

Тетяна КОСОВА

«19» травня 2023 р.

ЗАВДАННЯ

на виконання кваліфікаційної роботи

здобувача вищої освіти МЕЛЬНИК Софії Володимирівни

(прізвище, ім'я у родовому відмінку)

1. Тема кваліфікаційної роботи «Організація оборотних активів підприємства та шляхи її удосконалення» затверджена наказом ректора від 20.04.2023 № 530 /ст.

2. Термін виконання роботи: з 22.05.2023 до 25.06.2023.

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правова база, дані Державної служби статистики України, дані обліково-інформаційної системи підприємства, фінансова, податкова, статистична звітність підприємства.

4. Зміст пояснювальної записки:

Вступ

Розділ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність організації оборотних активів підприємства

1.2. Інформаційне забезпечення організації оборотних активів підприємства

1.3. Фінансово-економічний паспорт Приватного акціонерного товариства «Запоріжжкокс»

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ПРАТ «ЗАПОРІЖКОКС» ТА ШЛЯХИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ

2.1. Аналіз складу, структури, динаміки оборотних активів підприємства

2.2. Організаційні засади планування та використання оборотних активів підприємства

2.3. Шляхи удосконалення організації оборотних активів підприємства в умовах ПрАТ «Запоріжжкокс»

Висновки до розділу 2

Висновки

Список використаних джерел

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу:

ЛИСТ 1. Сутність організації оборотних активів підприємства. Лист 2. Інформаційне забезпечення організації оборотних активів підприємства. Лист 3. Фінансово-економічний паспорт підприємства. лист 4. Аналіз складу, структури, динаміки оборотних активів підприємства. лист. 5. Організаційні засади планування і використання оборотних активів підприємства. лист. 6. Шляхи удосконалення організації оборотних активів підприємства.

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Написання першого розділу кваліфікаційної роботи та надання його керівнику	22.05.2023 – 28.05.2023	
2	Написання та оформлення матеріалів другого розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	29.05.2023 – 04.06.2023	
3	1. Узгодження кваліфікаційної роботи з науковим керівником. 2. Проходження нормоконтролю та перевірку на академічну доброчесність. 3. Отримання рецензії та відгуку на кваліфікаційну магістерську роботу. 4. Підготовка виступу.	05.06.2023 – 08.06.2023	
4	1. Переплетення кваліфікаційної роботи, підготовка презентації та доповіді 2. Подання кваліфікаційної роботи та супровідних документів секретарю ДЕК	09.06.2023 – 11.06.2023 12.06.2023	

7. Консультанти з окремих розділів

РОЗДІЛ	КОНСУЛЬТАНТ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)	ПІДПИС, ДАТА	
		ЗАВДАННЯ ВИДАВ	ЗАВДАННЯ ПРИЙНЯВ
РОЗДІЛ 1	к. е. н. Марина Євтушенко		
РОЗДІЛ 2	к. е. н. Марина Євтушенко		

8. Дата видачі завдання: «19» травня 2023 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Марина Євтушенко
(підпис керівника)

Завдання прийняв до виконання _____ Софія МЕЛЬНИК
(підпис здобувача)

ЗМІСТ

Вступ.....	7
Розділ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	9
1.1. Сутність організації оборотних активів підприємства.....	9
1.2. Інформаційне забезпечення організації оборотних активів підприємства.....	13
1.3. Фінансово-економічний паспорт Приватного акціонерного товариства «Запоріжжкокс»	17
Висновки до розділу 1.....	28
Розділ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ПРАТ «ЗАПОРІЖКОКС» ТА ШЛЯХИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ	30
2.1. Аналіз складу, структури, динаміки оборотних активів підприємства.	30
2.2. Організаційні засади планування та використання оборотних активів підприємства.....	42
2.3. Шляхи удосконалення організації оборотних активів підприємства в умовах ПрАТ «Запоріжжкокс».....	47
Висновки до розділу 2.....	55
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	63
ДОДАТКИ.....	68

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Організація оборотних активів підприємства та шляхи її удосконалення»: 67 стор., 19 рис., 23 табл., 41 літературне джерело.

Мета кваліфікаційної роботи – розробка шляхів удосконалення організації оборотних активів підприємства.

Об’єкт дослідження – процес організації оборотних активів підприємства.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів організації оборотних активів підприємства в умовах ПрАТ «Запоріжкокс».

Методи дослідження: порівняння, класифікація, деталізація та ідентифікація, таблиці та профілі, нормативний, економіко-математичне моделювання, факторний і коефіцієнтний аналіз.

Результати кваліфікаційної роботи рекомендується використовувати під час проведення наукових досліджень та в практичній діяльності підприємств.

ОРГАНІЗАЦІЯ, ОБОРОТНІ АКТИВИ, ПІДПРИЄМСТВО,
ЕФЕКТИВНІСТЬ, ШЛЯХИ, УДОСКОНАЛЕННЯ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВАТ - відкрите акціонерне товариство

МСФЗ – Міжнародні стандарти фінансової звітності

НБУ – Національний банк України

НП(С)БО – Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку

ПММ – паливно -мастильні матеріали

ПрАТ – приватне акціонерне товариство

ТМЦ – товарно-матеріальні цінності

ВСТУП

Актуальність проблеми. Процес управління оборотними активами є найбільш складною функцією фінансового менеджменту в зв'язку з високою динамічністю зміни умов, в яких функціонує підприємство, необхідністю оперативного прийняття рішень, які суттєво впливають на фінансові результати діяльності підприємства. З метою забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів підприємства, які спрямовуються на формування оборотних активів необхідно створити на підприємстві дієвий організаційно-економічний механізм. Разом з тим аналіз практики управління оборотними активами на підприємстві свідчить про те, що готганка відносно їх формування, фінансування та використання вирішуються як локальні, не взаємопов'язані завдання. При цьому функціональні відділи, працівники яких приймають рішення щодо цих питань не завжди координують свої дії. Це не сприяє створенню цілеспрямованої системи управління оборотними активами та джерелами їх фінансування і негативно відбивається на рівні використання фінансових ресурсів. Аналіз літературних джерел також свідчить про відсутність комплексного підходу при управлінні оборотними активами та джерелами їх фінансування.

Мета кваліфікаційної роботи – розробка шляхів удосконалення організації оборотних активів підприємства.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність постановки наступних **завдань**:

- визначити сутність організації оборотних активів підприємства;
- систематизувати інформаційне забезпечення організації оборотних активів підприємства;
- сформувати фінансово-економічний паспорт ПрАТ «Запоріжжкокс»;
- провести загальну оцінку фінансового стану лізингової ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС»;
- охарактеризувати організацію організації оборотних активів та

визначити його ефективність;

обґрунтувати шляхи підвищення ефективності організації оборотних активів підприємств ПрАТ «Запоріжжкокс».

Об'єкт дослідження – процес організації оборотних активів підприємства.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів організації оборотних активів підприємства в умовах ПрАТ «Запоріжжкокс».

Методи дослідження. Методи дослідження: порівняння, класифікація, деталізація та ідентифікація, таблиці, нормативний, економіко-математичне моделювання, факторний і коефіцієнтний аналіз.

Інформаційною базою дослідження є законодавчо-нормативні акти, наукові публікації вітчизняних вчених у фахових виданнях, академічні видання, монографії, матеріали наукових конференцій, інтернет-ресурси, матеріали фінансової звітності, податкової, статистичної звітності ПрАТ «Запоріжжкокс».

Практичне значення одержаних результатів. Результати кваліфікаційної роботи рекомендується використовувати під час проведення наукових досліджень та в практичній діяльності підприємств.

Структура, зміст та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи розміщено на 67 сторінках друкованого тексту, у тому числі 23 таблиці, 19 рисунків та 1 додаток на 15 сторінках. Список використаних літературних джерел налічує 41 найменування і подано на 5 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність організації оборотних активів підприємства

Основні етапи процесу управління оборотними активами підприємства містять оптимізаційні блоки з методичними підходами, що передбачають постановку та вирішення наукових завдань з визначення оптимальних параметрів управління товарно - матеріальними запасами та джерелами їх фінансування на промисловому підприємстві. Етапи процесу управління оборотними активами та джерелами їх фінансування представлені на структурно-логічній схемі (рис. 1.1).

На першому етапі процесу управління оборотними активами та оборотним капіталом зіставляються їх цільові параметри з фактично досягнутими, здійснюється фінансова діагностика ефективності використання. У процесі аналізу поряд з відомими чинниками впливу на ефективність використання оборотних засобів аналізується співвідношення між необоротними та оборотними активами, продуктивність праці та фондоозброєність працівників. На основі результатів фінансової діагностики визначаються стратегічні цілі управління оборотними активами і джерелами їх фінансування відповідно до стратегії розвитку і фінансової політики підприємства. Вибір базової концепції управління оборотними активами і джерелами їх фінансування здійснюється відповідно до визначених стратегічних цілей. З метою забезпечення ефективного функціонування системи управління оборотними активами та капіталом пропонується організаційно-економічний механізм управління ними. Вона включає наступні елементи: нормативно-правове регулювання процесів взаємодії підприємства і держави з формування та використання оборотних активів (через систему оподаткування), її регулювання ринковим середовищем з

Рис. 1.1 - Структурно-логічна схема процесу управління оборотними засобами

Джерело: власна розробка

кругообігу оборотних активів (створення систем товаропостачання та збуту, використання можливостей фінансового ринку); регулювання процесів формування та використання оборотних активів СГД (формування його статуту, забезпечення платоспроможності, використання науково-обґрунтованих норм і нормативів, методів і способів управління).

В результаті взаємодії всіх елементів та підсистем організаційно - економічного механізму відбувається формування оптимізаційних моделей управління та параметрів функціонування оборотних активів і капіталу. На основі отриманих результатів приймаються рішення щодо подальшої оптимізації процесів управління оборотними активами. Відповідний організаційно-економічний механізм їх фінансування має ґрунтуватися на принципах науковості, об'єктивності, ефективності, комплексності, інтеграції, випередження, економічності. Він передбачає виконання його елементами таких функцій, як прогнозування та планування, організації, координації, регулювання та контролю, обліку і аналізу стану та ефективності використання оборотних активів (рис. 1.2). Забезпечення процесу ефективного управління ними та джерелами їх фінансування має базуватися на підсистемах: нормативно-правового забезпечення, інформаційної бази (внутрішні та зовнішні чинники, звітні дані), моделювання та формування фінансової звітності. Інформаційна база має охоплювати дані про зовнішні та внутрішні чинники, що впливають на використання оборотних активів та вибір джерел їх фінансування, містити дані про стан розвитку СГД (мікроекономічні показники), країни та галузі (макроекономічні показники), механізми державного регулювання економікою, ступінь розвитку фінансового ринку, конкурентне середовище. До внутрішніх чинників слід віднести параметри виробництва та збуту, якість менеджменту. Ефективність системи управління оборотними активами та капіталом в значній мірі залежить від її інформаційного забезпечення, що є основою її функціонування.

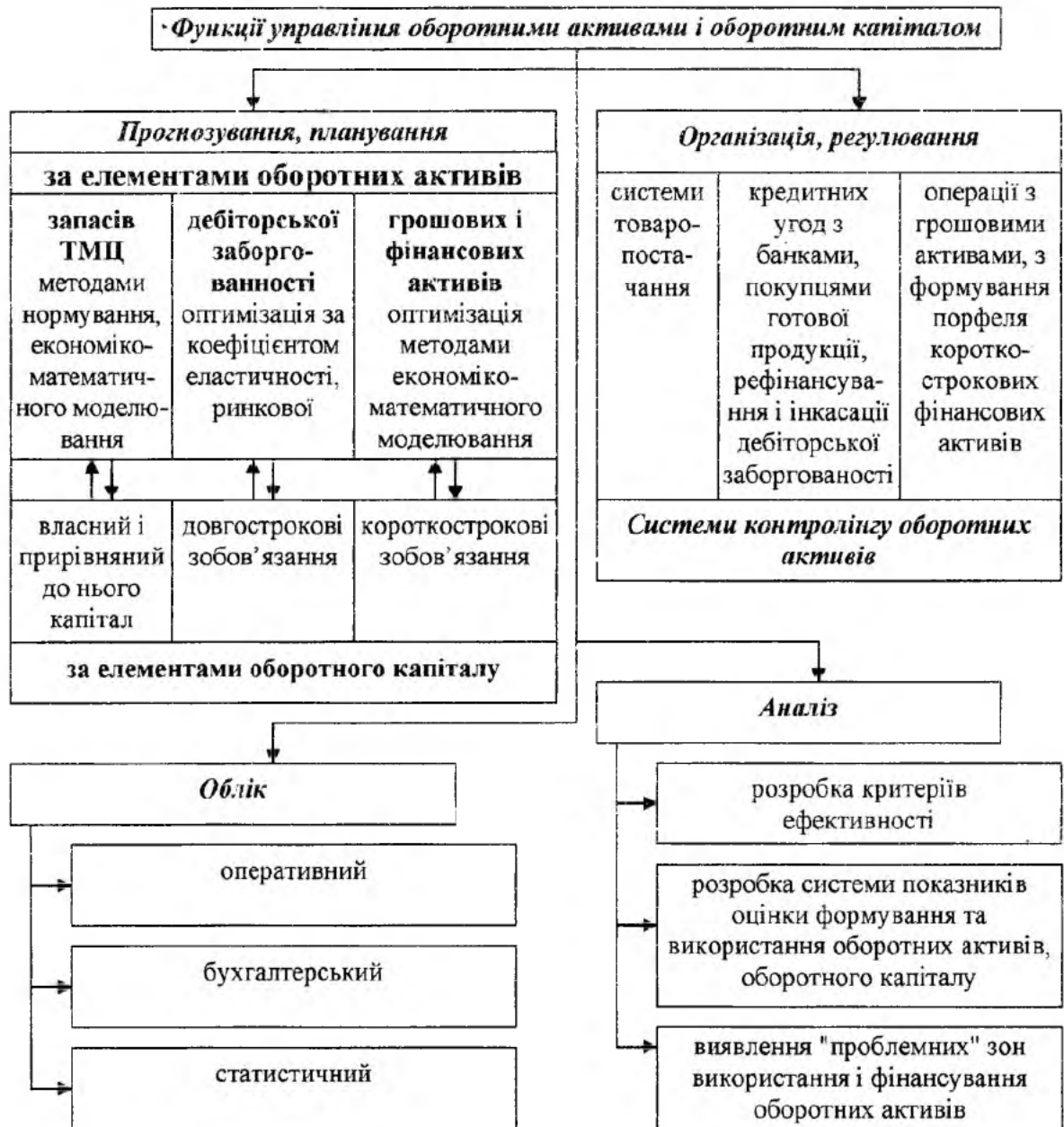

Рис. 1.2. Функції управління оборотними активами і оборотним капіталом

Джерело: власна розробка

Розробку системи інформаційного забезпечення слід розглядати в контексті загальної системи управління оборотними активами підприємства. А вирішення оптимізаційних завдань з управління ними стає можливим тільки за умови створення раціонального організаційно-інформаційного забезпечення процесу управління. На промислових підприємствах України управління оборотними активами здійснює планово-фінансовий відділ, який

відповідає за стан та ефективність використання фінансових активів та джерел їх фінансування. У зарубіжній практиці функції управління оборотними активами та капіталом виконує відповідний департамент, до функцій якого входить управління дебіторською заборгованістю, готівкою, взаємовідносинами з банком, розрахунок необхідних обсягів оборотних активів і контроль за їх формуванням та використанням, управління кредиторською заборгованістю. Частина функцій покладається на відділи управління кредитами та запасами, які функціонують в межах департаменту управління фінансовими ресурсами.

З метою адаптації діючої організаційної системи управління промисловим підприємством до умов ефективного використання оборотних активів та оптимізації джерел їх фінансування визначено функції, які повинні виконувати функціональні відділи апарату управління для досягнення вказаних цілей; розроблено систему інформаційних потоків, які забезпечують цей процес.

1.2. Інформаційне забезпечення організації оборотних активів підприємства

Інформаційні потоки щодо оборотних активів ґрунтуються на аналізі вхідних та вихідних параметрів оптимізаційних задач з управління товарно - матеріальними запасами, дебіторською заборгованістю та джерелами фінансування.

З метою удосконалення переліку та змісту функціональних обов'язків робітників економічних служб промислового підприємства, що беруть участь у забезпеченні ефективного фінансування та використання оборотних активів, систематизуємо параметри процесу управління, які можна поділити за ознакою змісту інформаційного потоку (управління запасами, управління дебіторською заборгованістю, управління готівкою, управління джерелами фінансування) та за ознакою напрямку інформації (вхідна, проміжна,

результуюча, або вихідні параметри). Ефективне розподілення процесу створення інформаційної бази управління має вирішувати завдання аналізу, моніторингу результатів функціональними службами промислового підприємства без підвищення адміністративних витрат.

Необхідність вирішення у процесі управління оборотними активами та капіталом задач підвищення ефективності обумовлює зміст завдань з підрозділів промислового підприємства, які мають брати участь у формуванні оборотних активів та забезпечувати їх фінансування. З метою конкретизації функцій, забезпечення контролю за ефективністю їх виконання визначаються права і обов'язки департаментів, відділів, груп у відділі з виконання окремих завдань. Установлюються показники, які є вихідними в результаті виконання тієї чи іншої функції, які поділяються на такі групи:

- що формують вхідні параметри інформаційних завдань,
- що встановлюють рівень вихідних параметрів оптимізаційних моделей;
- що дозволяють проаналізувати отримані рішення та оцінити ефективність їх реалізації або актуалізації.

Взаємозв'язок між функціональними службами промислового підприємства при управлінні оборотними активами та джерелами їх фінансування представлений на рис. 1.3.

Інформаційні потоки в системі управління оборотними активами та капіталом мають наступний зміст, представлений на рис. 1.3:

- 1 - нормативно-регулюючі показники;
- 2 – види фондових інструментів, ціни попиту та пропозиції, індекси динаміки цін; вартість використання джерел фінансових ресурсів, сума фінансових ресурсів, яка залучається з певного джерела на визначений термін; тарифи фінансового посередника, пов'язані з додатковими витратами на оформлення кредиту; база обчислення тарифу; витрати на оформлення кредиту; булева змінна, яка свідчить про наявність відповідних витрат при залученні фінансових ресурсів;

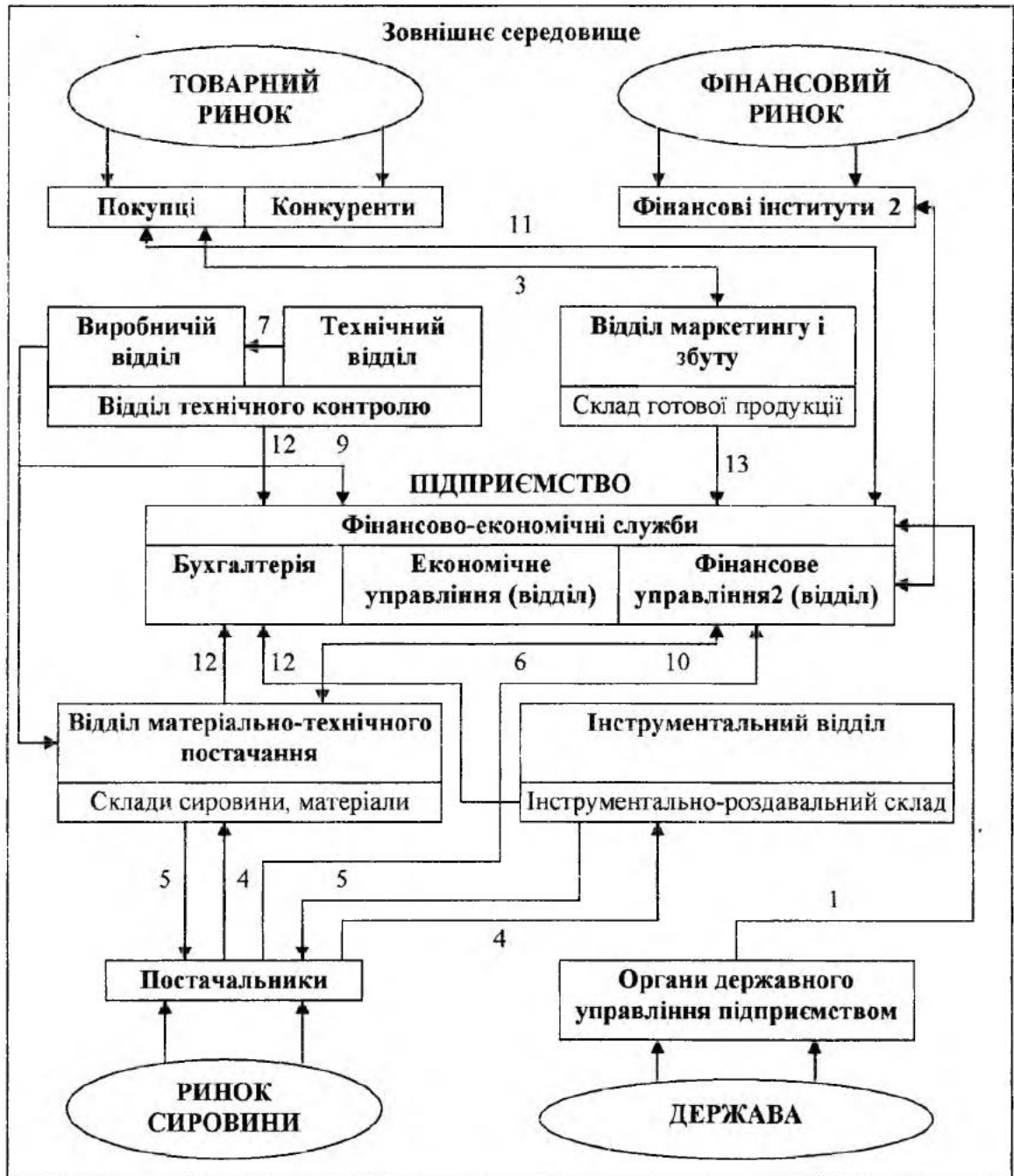

Рис. 1.3. Схема інформаційних потоків в системі управління оборотними активами і джерелами їх фінансування

Джерело: власна розробка

Високий кредитний рейтинг підприємства дозволяє збільшити запитувану суму кредиту для забезпечення повного повернення боргу в разі виникнення неплатежів; сформувати тарифи на резервування коштів, оформлення документів, страхування кредитної угоди, дострокове погашення та послуги реєстратора; його ймовірність; кількість днів до

терміну погашення, річна процентна ставка за банківським кредитом, фінансова звітність підприємств;

3 - кон'юнктура національного, регіонального, світового ринків, діапазон і індекси динаміки цін на окремих сегментах ринку, конкурентоспроможність продукції;

4 - види сировини і матеріалів на біржовому та позабіржовому товарному ринку, котировка цін попиту і пропозиції, індекси динаміки цін на матеріали, сировину, інструменти, види і способи транспортування.

5 - формування портфеля замовлень, розміщення замовлень на сировину, матеріали, МШП відповідно до визначених оптимізаційних параметрів виробничих і товарних запасів;

6 - оптимальній обсяг партії замовлення матеріальних ресурсів; норми запасів матеріалів; витрати на поставку партії запасів; витрати на зберігання партії запасів; оптимальний період поповнення запасів; мінімальна вірогідність появи дефіциту матеріальних ресурсів, додатковий (страховий) запас, математичне очікування часу виконання замовлення, рівень запасів, при якому необхідно здійснити замовлення наступної партії;

7 – технологічна інформація, нормативи (цільові показники) питомих витрат сировини і матеріалів на виробництво продукції;

8 - план виробництва продукції; план завантаження потужності, графік виробництва;

9 - норми запасів незавершеного виробництва та витрат майбутніх періодів;

10 - обсяги кредиторської заборгованості за поставлені на підприємство сировину, матеріали, послуги;

11 - обсяги дебіторської заборгованості за готовою продукцією, що реалізована покупцям;

12 - рух первинних документів відповідно з обліку сировини, матеріалів, МШП, готової продукції, незавершеного виробництва;

13 – сума (ціна) контракту; залежність обсягів реалізації від терміну відстрочки платежу, коефіцієнт еластичності;

14 - пільгова ціна контракту, термін сплати; оптимальний відсоток знижки; період дії знижки (пільговий термін платежу), раціональні терміни комерційного і кредиту та пільгового періоду.

Реалізація наведених підходів до організації управління оборотними активами та джерелами їх формування на підприємстві дозволяє підвищити ефективність процесу управління і, як наслідок, підвищити рівень ефективності використання фінансових ресурсів підприємства.

1.3. Фінансово-економічний паспорт Приватного акціонерного товариства «Запоріжжкокс»

ПРАТ «ЗАПОРІЖКОКС», створене у 1934 році як державне підприємство, шляхом корпоратизації було перетворене у ВАТ 1993 році. У зв'язку з прийняттям Закону України «Про акціонерні товариства» №514-VI від 17.09.2008 та на підставі рішення загальних зборів акціонерів від 19.04.2011 ВАТ «Запоріжжкокс» перейменовано у ПАТ «ЗАПОРІЖКОКС». Загальними зборами акціонерів від 26.04.2016 було прийняте рішення про зміну найменування Підприємства на ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС».

Юридична адреса ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС» і основне місце ведення її господарської діяльності: Україна, 69600 м. Запоріжжя, вул. Діагональна 4. Код ЄДРПОУ: 00191224 (табл. 1.1).

Кінцевим бенефіціарним власником ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС» зі внеском (1 193 252.80 грн, 100.000%) є Ахметов Рінат Леонідович, м. Київ, вул. Паторжинського, буд. ##, к. ##, уповноваженою особою - Третьяков Олександр Борисович – підписант (01.11.2018; керівник).

Власниками великих пакетів акцій є: PRIVATE LIMITED LIABILITY COMPANY METINVEST B.V. н/д, НІДЕРЛАНДИ (56.9115%), ПАТ «ЗАПОРІЗЬКИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ КОМБІНАТ «ЗАПОРІЖСТАЛЬ» #00191230 (42.7653%).

Основні відомості про ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС»

1. Повне найменування	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ЗАПОРІЖКОКС»
2. Дата проведення державної реєстрації	10.04.2018
3. Територія (область)	Запорізька
4. Статутний капітал (грн)	1193252.8
5. Середня кількість працівників (осіб)	1490
9. Основні види діяльності із зазначенням найменування виду діяльності та коду за КВЕД	19.10 Виробництво коксу та коксопродуктів 20.13 Виробництво інших основних неорганічних хімічних речовин 20.14 Виробництво інших основних органічних речовин
10. Органи управління підприємства	03.12.2013 р. - ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ЗАПОРІЖКОКС» являється акціонерним товариством.
11. Банки, що обслуговують емітента:	
1) найменування банку (філії, відділення банку), який обслуговує емітента за поточним рахунком у національній валюті	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК», м. Київ
2) МФО банку	334851
3) поточний рахунок	2600821947
4) найменування банку (філії, відділення банку), який обслуговує емітента за поточним рахунком у іноземній валюті	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК», м. Київ
5) МФО банку	334851
6) поточний рахунок	2600821947

Джерело: www.smida.gov.ua

Контакти: +38 (061) 283-92-10 +38 (061) 219-08-36

office.zaporizhcoke@metinvestholding.com

ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС» перебуває на обліку: у ГОЛОВНОМУ УПРАВЛІННІ РЕГІОНАЛЬНОЇ СТАТИСТИКИ #21680000. Дата взяття на облік: 16.06.1994. Воно входить до реєстру платників єдиного внеску (СХІДНЕ МІЖРЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС ПО РОБОТІ З ВЕЛИКИМИ ПЛАТНИКАМИ ПОДАТКІВ #43968079).

Таблиця 1.2

Інформація про власників пакетів, яким належить 10 і більше відсотків акцій ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС»

Найменування юридичної особи	Ідентифікаційний код юридичної особи	Місцезнаходження	Кількість акцій (штук)	Від загальної кількості акцій (у відсотках)	Кількість за видами акцій	
					проті іменні	привілейовані іменні
ПАТ «Запорізький металургійний комбінат «Запоріжсталь»	00191230	69008 Заводський район місто Запоріжжя вулиця Південне шосе, будинок 72	51029795	42.7653	51029795	0
METINVEST B.V.	24321697	2A Netherlands 's-Gravenhage Nassaulaan of. 2514JS	62540149	52.4115	62540149	0
Прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи*			Кількість акцій (шт.)	Від загальної кількості акцій (у відсотках)	Кількість за видами акцій	
					проті іменні	привілейовані іменні
Усього			113569944	95.1768	113569944	0

Джерело: www.smida.gov.ua

Дата взяття на облік: 15.03.1991, номер взяття на облік: 08/26-0024.

ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС» входить до реєстру великих платників податків (СХІДНЕ МІЖРЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС ПО РОБОТІ З ВЕЛИКИМИ ПЛАТНИКАМИ ПОДАТКІВ #43968079). Дата взяття на облік: 11.06.1996. Номер взяття на облік: 136.

ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС» є платником акцизного податку з реалізації пального та спирту етилового, номер запису у Реєстрі: 1011, дата реєстрації: 01.03.2016, дата останніх змін: 25.06.2019.

Основною діяльністю ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС» є виробництво коксу та коксової продукції, а метою - одержання прибутку від усіх видів виробничої, торгової, комерційної, фінансової та інших видів діяльності задля задоволення соціальних і економічних інтересів акціонерів, трудового колективу, усіх стейкхолдерів.

ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС» має виробничу програму, затверджений річний бюджет та фінансовий план. Фінансова звітність підготовлена відповідно до МСФЗ. Станом на 31.12.2022 середня кількість працівників ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС» склала 1490 осіб, скоротившись за рік на 82 осіб.

Перший випуск простих іменних акцій номінальною вартістю 10 000 карб. ВАТ «ЗАПОРІЖКОКС» на суму 119 325 280 000 карб. у кількості 11 932 528 штук був зареєстрований 14.03.1994. Свідоцтво про реєстрацію Міністерством фінансів України за №92/1/94. Згідно рішення загальних зборів акціонерів від 27.03.1997 відбулося дроблення акцій ВАТ «ЗАПОРІЖКОКС», за результатами сьомого спеціалізованого сертифікаційного аукціону за компенсаційні сертифікати, статутний фонд ВАТ «ЗАПОРІЖКОКС» 1193252,80 грн. і поділений на 119325280 простих іменних акцій номінальною вартістю 0,01 грн. кожна (табл. 1.3). Свідоцтво про реєстрацію випуску №465/1/97 від 13.05.1997 видала Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку України. Випуск акцій здійснено в документарній формі.

Таблиця 1.3

Інформація про випуски акцій ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС»

Дата реєстрації випуску	Номер свідоцтва про реєстрацію випуску	Найменування органу, що зареєстрував випуск	Міжнародний ідентифікаційний номер	Тип цінного паперу	Форма існування та форма випуску	Номінальна вартість акцій (грн.)	Кількість акцій (штук)	Загальна номінальна вартість (грн.)	Частка у статутному капіталі (у відсотках)
27.08.2010	143/08/1/10	Запорізьке територіальне управління Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку	UA4000084917	Акція проста бездокументарна іменна	Бездокументарні іменні	0.01	119325280	119352.8	100

Джерело: www.smida.gov.ua

Згідно рішення загальних зборів акціонерів від 27.08.2010 р. товариством було отримано нове свідоцтво про реєстрацію випуску акцій бездокументарної форми існування №143/08/1/10, видане 27.08.2010 р. Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку України. 19.04.2011 ВАТ «ЗАПОРІЖКОКС» було перейменовано у ПАТ «ЗАПОРІЖКОКС» (нове свідоцтво про реєстрацію №143/08/1/10). 26.04.2016 ПАТ «ЗАПОРІЖКОКС» змінило тип товариства з публічного акціонерного товариства на приватне акціонерне товариство (нове свідоцтво про реєстрацію випуску №143/08/1/10).

На біржовий ринок акції ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС» для продажу не виставлялися та до лістингу не включалися. Акції прості іменні ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС» включені 14.09.2011 до біржового списку Фондової Біржи ПФТС без включення до Біржового Реєстру та у зв'язку зі зміною типу товариства. Посадові особи ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС» не володіють акціями емітента (табл. 1.4).

Основні засоби ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС» відображені в балансі по справедливій, переоціненій вартості. Станом на 31.12.2021 року основні засоби зношені на 37,0%. В 2021 році первісна вартість основних засобів збільшилась проти 2020 року на 260 741 тис. грн.: - реконструкція і модернізація - 30059 тис.грн.; - будівництво - 21 293 тис.грн.; - придбання соновних засобів - 41 551 тис.грн.; - капіталізація - 183 238 тис.грн. Виведено з експлуатації основних засобів на суму 15 400 тис. грн.: - за рахунок продажу - 291 тис. грн.; - за рахунок ліквідації - 15 109 тис. грн. Здавали в оренду в 2017 році: - для ПАТ «ПУМБ» - приміщення для банкомату - 915 грн./місяць; - для ТОВ «Донбас Сек'юриті Груп» - приміщення, обладнання - 6 000 грн./місяць; - для ПАТ «МТС Україна» - частину кровлі - 402 грн./місяць; - для ТОВ «Бізнес Сек'юриті Груп» - приміщення, транспорт – 7 927 грн./місяць; - для ЗАТ «Київстар Дж.Ес.Ем.» - частину кровлі - 3 120 грн./місяць; - для ТОВ «ТРИМОБ» - частину кровлі, приміщення - 7 625 грн./місяць; - для ТОВ «Соціальні ініціативи Запоріжжя» - рухоме та

Таблиця 1.4

Інформація про володіння посадовими особами емітента акціями емітента

Посада	Прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи або повне найменування юридичної особи	Ідентифікаційний код юридичної особи
Генеральний директор	Литовка Віталій Анатолійович	не вказується
Члени Наглядової ради (представник акціонера Metinvest B.V.)	Риженков Юрій Олександрович	не вказується
	Погожев Олександр Володимирович	не вказується
	Данкова Юлія Сергіївна	не вказується
	Романова Світлана Миколаївна	не вказується
Член Наглядової ради (незалежний директор)	Акулич Андрій Миколайович	не вказується
Головний бухгалтер	Данцева Лариса Віталіївна	не вказується

Джерело: www.smida.gov.ua

нерухоме майно - 13 800 грн./місяць» - для ТОВ «Максимум» - приміщення, обладнання - 1 000 грн./місяць» - для ТОВ «МЕТІНВЕСТ БІЗНЕС СЕРВІС»- приміщення - 5 153 грн./місяць; - для ПП Твердохліб В.Н. - приміщення - 300 грн./місяць; - для ТОВ «МЕТІНВЕСТ ХОЛДИНГ» - приміщення - 618 грн./місяць; - для ПАТ «Запоріжсталь» - комплекс відвального господарства - 18000 грн/місяць. ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС» в 2017 році орендував: - у ПАТ «Запоріжсталь» - устаткування для вимірювання індексів - плата за оренду за рік - 180 тис.грн.; - у ПАТ «Запоріжсталь» - частину залізничної колії ПАТ «Запоріжсталь» - 6 тис.грн за рік. Коефіцієнт зносу основних засобів: - будинки, споруди - 36,7%; - машини та обладнання - 37,3%; - транспорт - 36,9%; - інші - 38,1%. Коефіцієнт оновлення основних засобів - 21,8%. Коефіцієнт використання -100%. Станом на 01.01.2023 року вартість основних засобів ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС» за залишковою вартістю становила 957949 тис. грн. (табл. 1.5).

Для розрахунку вартості чистих активів емітента за попередній та звітний періоди використані Методичні рекомендації щодо визначення вартості чистих активів акціонерних товариств, затверджені рішенням ДКЦПФР від 17.11.2004 р. № 485. Різниця між розрахунковою вартістю чистих активів і статутним капіталом становить 2 684 877,00 тис. грн. (табл. 1.6).

Таблиця 1.6

Інформація щодо вартості чистих активів ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС»

Найменування показника	За звітний період	За попередній період
Розрахункова вартість чистих активів (тис. грн)	2686070	1680558
Статутний капітал (тис. грн.)	1193	1193
Скоригований статутний капітал (тис. грн)	11993	1193

Джерело: www.smida.gov.ua

Вартість чистих активів акціонерного товариства більша від статутного капіталу. Вимоги п.3 ст.155 Цивільного кодексу України дотримуються.

Таблиця 1.5

Інформація про основні засоби ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС» (за залишковою вартістю)

Найменування основних засобів	Власні основні засоби (тис. грн.)		Орендовані основні засоби (тис. грн.)		Основні засоби, всього (тис. грн.)	
	на початок періоду	на кінець періоду	на початок періоду	на кінець періоду	на початок періоду	на кінець періоду
1. Виробничого призначення:	1034447	956138	1458	992	1035905	957130
будівлі та споруди	496322	428321	0	0	496322	428321
машини та обладнання	281576	226789	1339	943	282915	227732
транспортні засоби	29314	25231	119	49	29433	25280
інші	227235	275797	0	0	227235	275797
2. Невиробничого призначення:	838	1811	0	0	838	1811
земельні ділянки	171	171	0	0	171	171
інші	667	1640	0	0	667	1640
Усього	1035285	957949	1458	992	1036743	958941

Джерело: www.smida.gov.ua

Основу зобов'язань та забезпечень ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС» становлять інші зобов'язання та забезпечення (табл. 1.6).

Таблиця 1.6

Інформація про зобов'язання та забезпечення ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС»

Види зобов'язань	Непогашена частина боргу (тис. грн.)	Структура, %
Податкові зобов'язання	156103	2,81
Інші зобов'язання та забезпечення	5403450	97,19
Усього зобов'язань та забезпечень	5559553	100,00

Джерело: www.smida.gov.ua

Основним видом діяльності, яким займається Компанія є виробництво коксу, яке у відсотках складає 84,56 % всієї товарної продукції заводу (табл. 1.17). У собівартості реалізованої продукції сировина займає найбільшу питому вагу (88,9%) (табл. 1.18).

Таблиця 1.18

Інформація про собівартість реалізованої продукції

№ з/п	Склад витрат*	Відсоток від загальної собівартості реалізованої продукції (у відсотках)
1	Сировина	88.9

Джерело: www.smida.gov.ua

Виробнича потужність по виробництву коксу становить 952,5 тис. тон коксу валового 6% вологості на рік.

Завод об'єднує 5 основних та 5 допоміжних цехів.

Перелік основних видів продукції, яку виробляє завод, складається більш ніж з 20 найменувань:

кокс ливарний;

кокс доменний;

горіх коксовий;

дріб'язок коксовий;

сульфат амонію з 20,5% азоту;

Таблиця 1.17

Інформація про обсяги виробництва та реалізації основних видів продукції.

№ з/п	Основний вид продукції*	Обсяг виробництва			Обсяг реалізованої продукції		
		у натуральній формі (фізична од. вим.)**	у грошовій формі (тис.грн.)	у відсотках до всієї виробленої продукції	у натуральній формі (фізична од. вим.)	у грошовій формі (тис. грн.)	у відсотках до всієї реалізованої продукції
1	Кокс КД	829259.8	7055622.05	81.6	819459.7	6384784.31	80.9

Джерело: www.smida.gov.ua

сирий бензол кам'яновугільний до 180 град.;

смола кам'яновугільна;

бензол кам'яновугільний «для синтезу»;

компонент моторних палив ароматичний;

сольвент;

кубові залишки;

сольвент-нафта;

масло кам'яновугільне поглинальне;

масло легке;

антраценова фракція;

сировина коксохімічна для виробництва високоструктурного технічного вуглецю;

фракція нафталінова;

фенольне масло кам'яновугільне;

пек кам'яновугільний електродний розбвлений;

пек кам'яновугільний електродний твердий;

паливо котельне коксохімічне;

сірка технічна газова;

тіосульфат натрію технічний;

розчин відпрацьований поглинальний мокрого очищення коксового газу.

Висновки до розділу 1

1. Систематизовано основні етапи процесу управління оборотними активами підприємства містять оптимізаційні блоки з методичними підходами, що передбачають постановку та вирішення наукових завдань з визначення оптимальних параметрів управління товарно - матеріальними запасами та джерелами їх фінансування на промисловому підприємстві. Побудовано структурно-логічну схему, яка віддзеркалює етапи процесу

управління оборотними активами та джерелами їх фінансування.

2. Інформаційні потоки щодо оборотних активів ґрунтуються на аналізі вхідних та вихідних параметрів оптимізаційних задач з управління товарно - матеріальними запасами, дебіторською заборгованістю та джерелами фінансування.

3. Об'єктом кваліфікаційної роботи є ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС», основною діяльністю якого є виробництво коксу та коксової продукції, а метою - одержання прибутку від усіх видів виробничої, торгової, комерційної, фінансової та інших видів діяльності задля задоволення соціальних і економічних інтересів акціонерів, трудового колективу, усіх стейкхолдерів.

РОЗДІЛ 2
ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА В
УМОВАХ ПРАТ «ЗАПОРІЖКОКС» ТА ШЛЯХИ ЇЇ
УДОСКОНАЛЕННЯ

2.1. Аналіз складу, структури, динаміки оборотних активів підприємства

Аналіз фінансового стану заводу ПрАТ «Запоріжжкокс» доцільно розпочати з аналізу майнового стану. На рис 2.1 наведено динаміку активів підприємства.

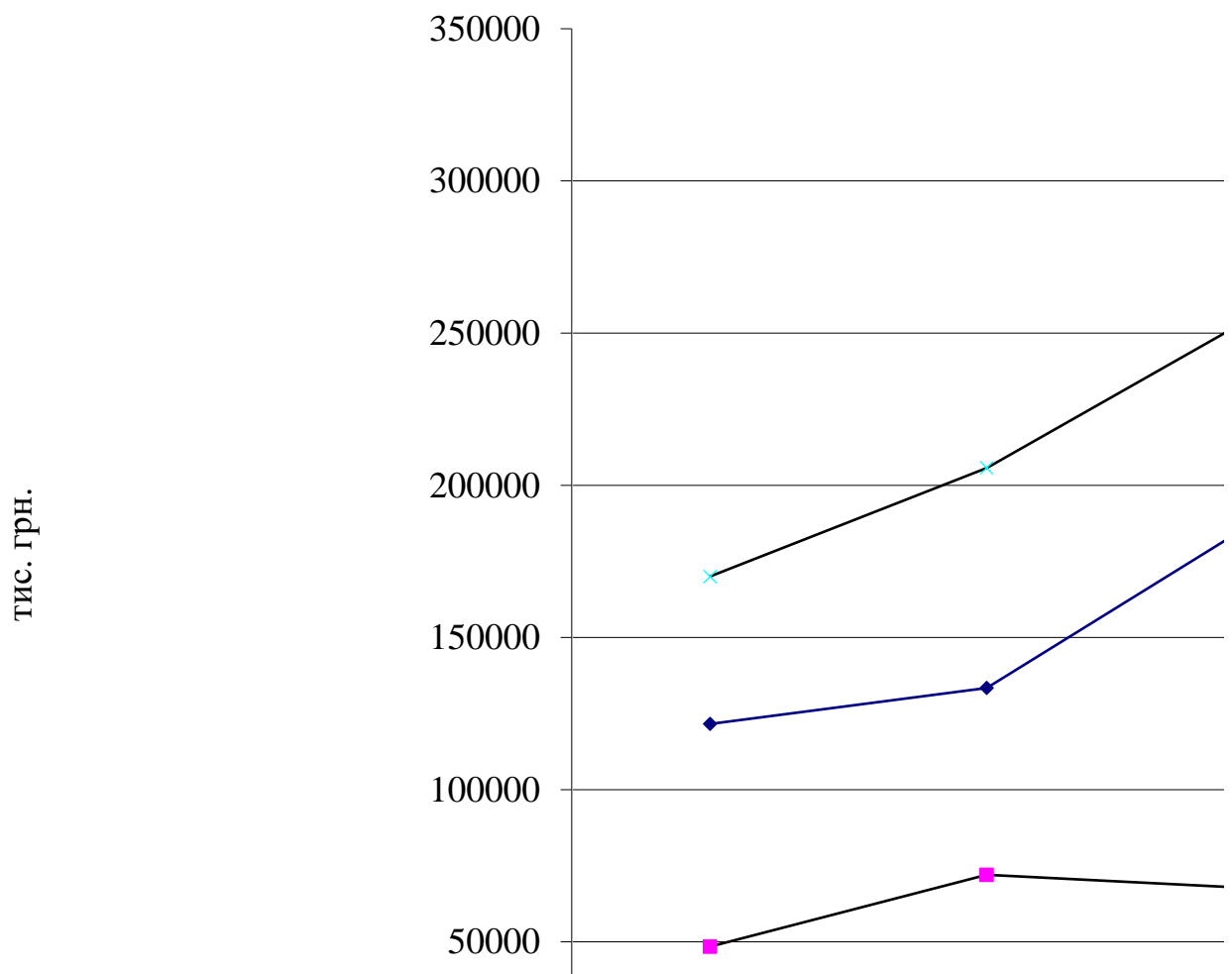

Рис. 2.1 – Динаміка активів ПрАТ «Запоріжжкокс» станом на початок року

Джерело: власні розрахунки

Рис. 2.1 дає підстави стверджувати, що за досліджуваний період активи підприємства істотно зросли. Стійко зростала вартість необоротних активів. Вартість оборотних активів також зросла, але мали місце певні коливання. У зв'язку з цим цікавий аналіз індексів зміни показників (рис.2.2).

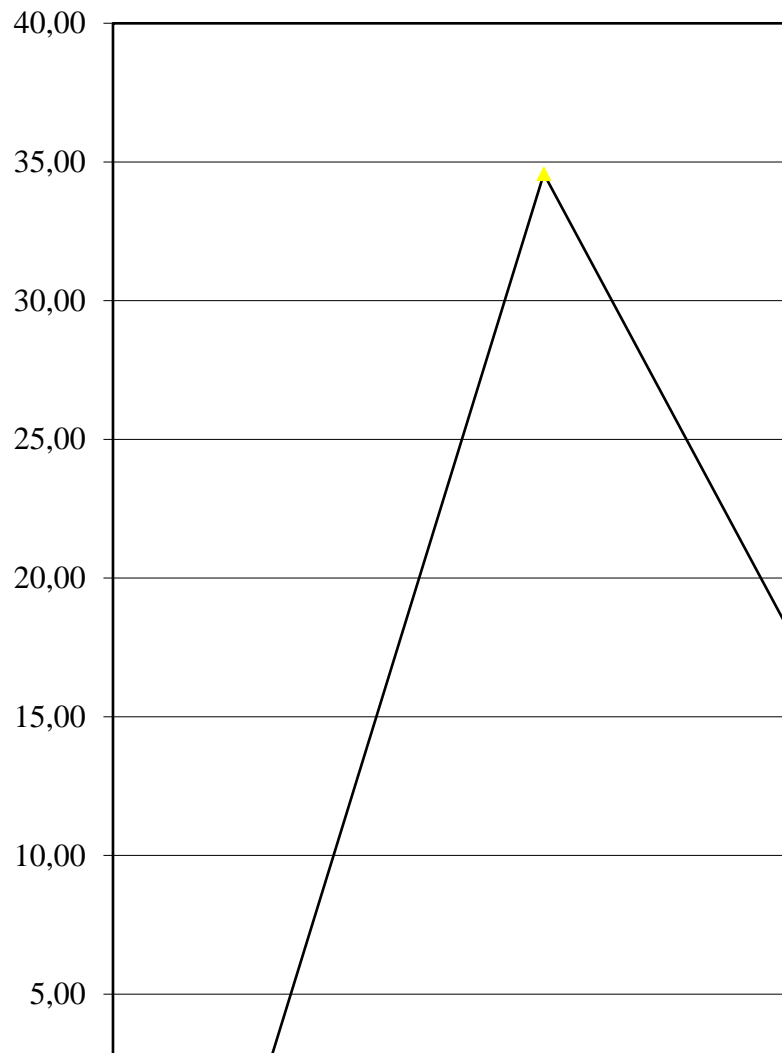

Рис. 2.2 – Динаміка базисних індексів активів ПрАТ «Запоріжжкокс» станом на початок року

Джерело: власні розрахунки

Активи ПрАТ «Запоріжжкокс» у 2022 р. зросли на 75% порівняно з 2020 р. Зростання зумовлене, перш за все, збільшенням вартості необоротних активів на 53% та оборотних на 128%. У 2021 р. відзначено

різке зростання вартості необоротних активів та груп вибуття у 34,57 разів, але у 2022 р. воно скоротилося.

Різна спрямованість та темпи зміни окремих статей активів суттєво змінили їхню структуру (рис.2.3).

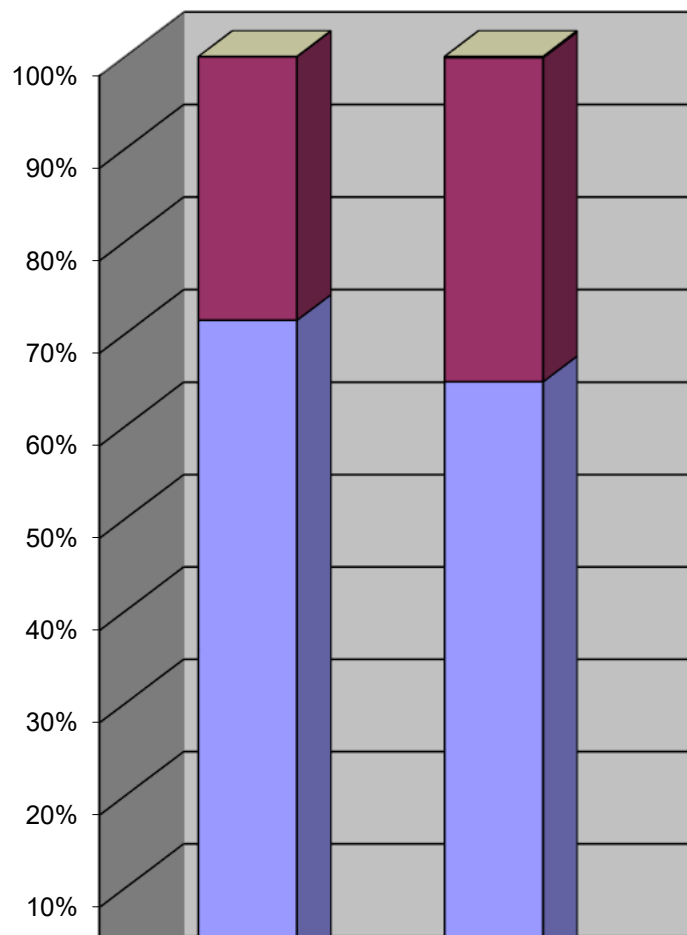

Рис. 2.3 – Динаміка структури активів ПрАТ «Запоріжжкокс» станом на початок року, %

Джерело: власні розрахунки

Питома вага основних засобів скоротилася з 71,51% до 62,73%. У той же час питома вага оборотних активів зросла з 28,48% до 37,26%, а необоротних активів та груп вибуття з 0 до 0,12%. Певний інтерес представляє вивчення складу та структури необоротних активів. На рис.2.4 наведено динаміку окремих статей необоротних активів. З нього випливає, що зростання вартості необоротних активів пояснюється, насамперед, збільшенням довгострокової дебіторської заборгованості, водночас має місце

скорочення вартості основних засобів. Індекси статей необоротних активів наведено на рис. 2.5.

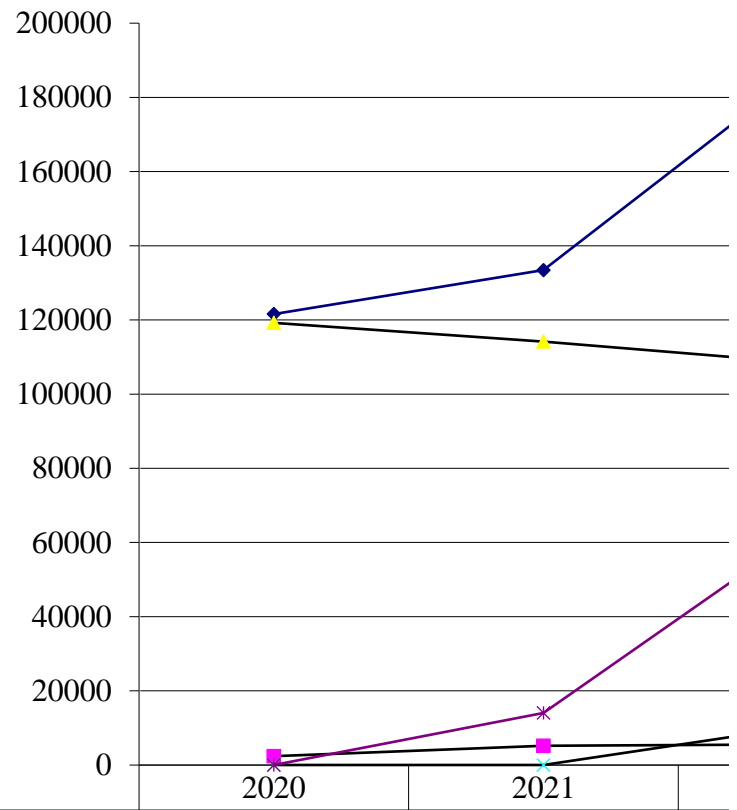

Рис. 2.4 – Динаміка статей необоротних активів ПРАТ «Запоріжжкокс» станом на кінець року, тис. грн.

Джерело: власні розрахунки

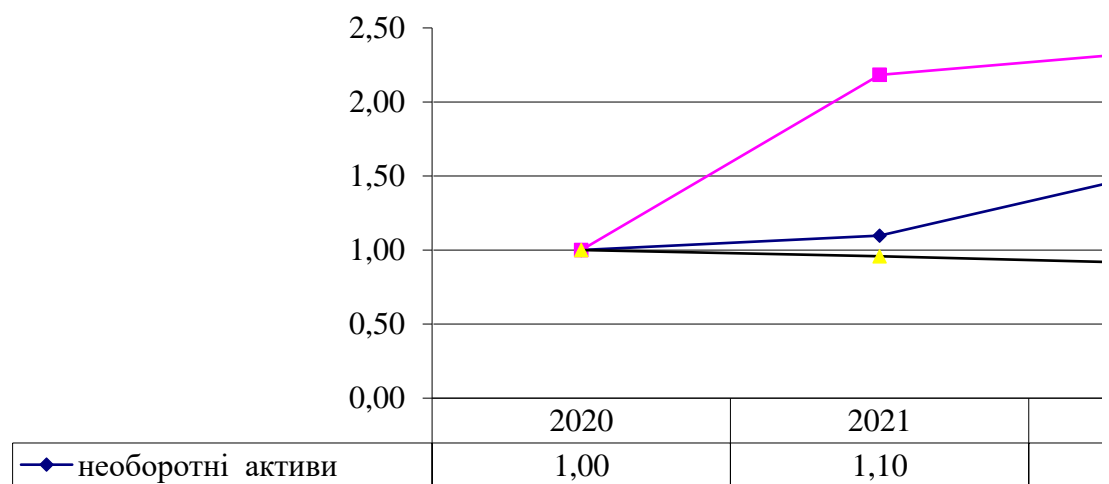

Рис. 2.5 – Динаміка базисних індексів статей необоротних активів ПРАТ «Запоріжжкокс», частки од.

Джерело: власні розрахунки

Обсяги незавершеного будівництва зросли у 2,31 разу, вартість основних засобів скоротилася на 7%. Через війну змінилася структура необоротних активів (рис.2.6).

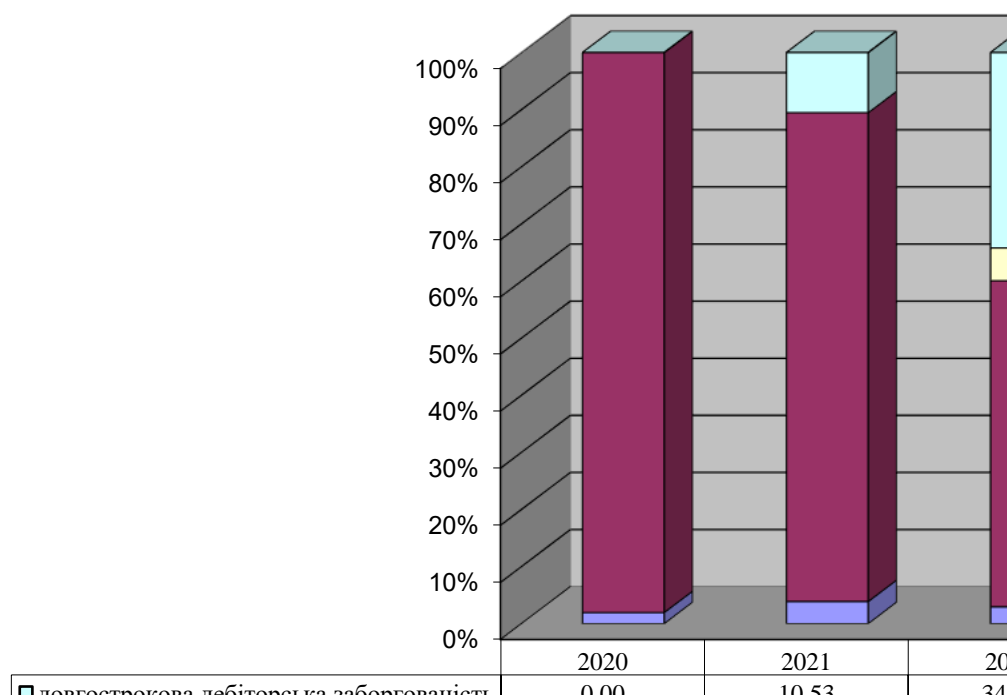

Рис. 2.6 – Динаміка структури необоротних активів ПрАТ «Запоріжжкокс» станом на початок року

Джерело: власні розрахунки

Питома вага основних засобів у структурі необоротних активів скоротилася з 98,05% до 59,54%. Водночас суттєво зріс обсяг довгострокової дебіторської заборгованості – з 0% до 37,29% та незавершеного будівництва – з 1,95% до 2,94%.

Найбільш вагомими статтями оборотних активів ПрАТ «Запоріжжкокс» є виробничі запаси, дебіторська заборгованість за виконані роботи та готова продукція. Їхню динаміку характеризує рис. 2.7. З нього видно, зростання вартості оборотних активів визначається збільшенням вартості виробничих запасів, дебіторську заборгованість за товари, роботи та, інших активів. На рис. 2.8 наведено індекси зміни статей оборотних активів.

Темпи зростання виробничих запасів (2,52 р.) та інших активів (3,24 р.) перевищують темпи зростання загальної вартості активів. Вартість дебіторську заборгованість зросла на 55%, а готової продукції скоротилася на 80%.

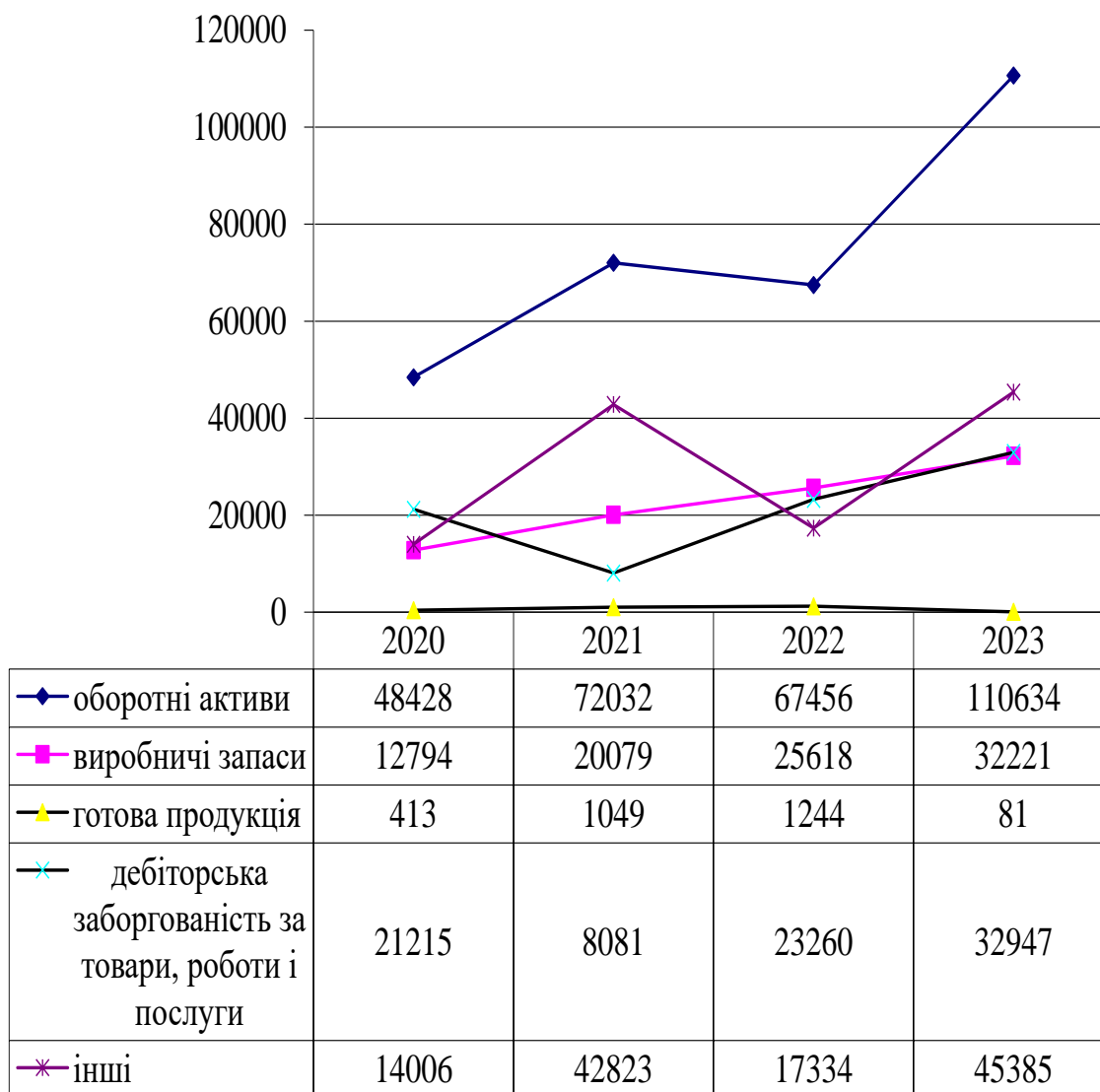

Рис. 2.7 – Динаміка статей оборотних активів ПрАТ «Запоріжжкокс» станом на початок року, тис. грн.

Джерело: власні розрахунки

У 2020 р. найбільш вагомою статтею оборотних активів була дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги (43,81%), у 2022 р. – інші активи (41,02%). Питома вага дебіторської заборгованості скоротилася до 29,78%, а виробничих запасів зросла з 26,42% до 29,12%. Таким чином, зміни у структурі оборотних активів слід визнати позитивними.

Динаміка структури оборотних активів наведено на рис.2.9.

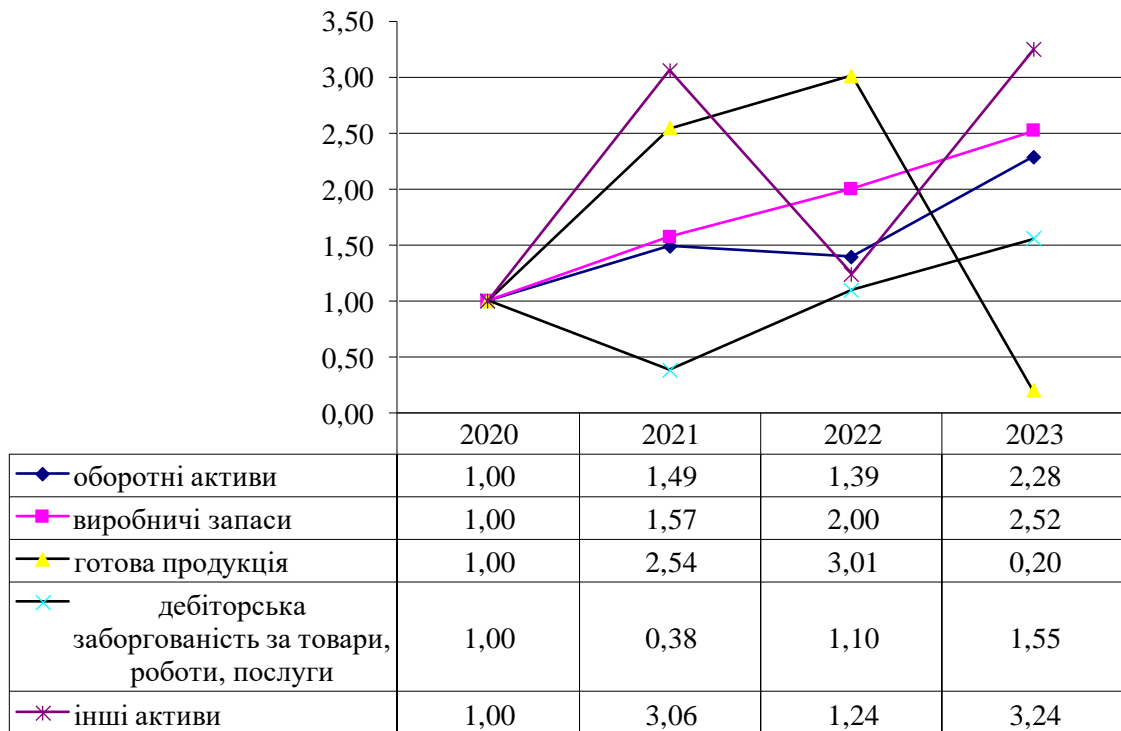

Рис. 2.8 – Динаміка базисних індексів статей оборотних активів ПрАТ «Запоріжжкокс» станом на кінець року, тис. грн.

Джерело: власні розрахунки

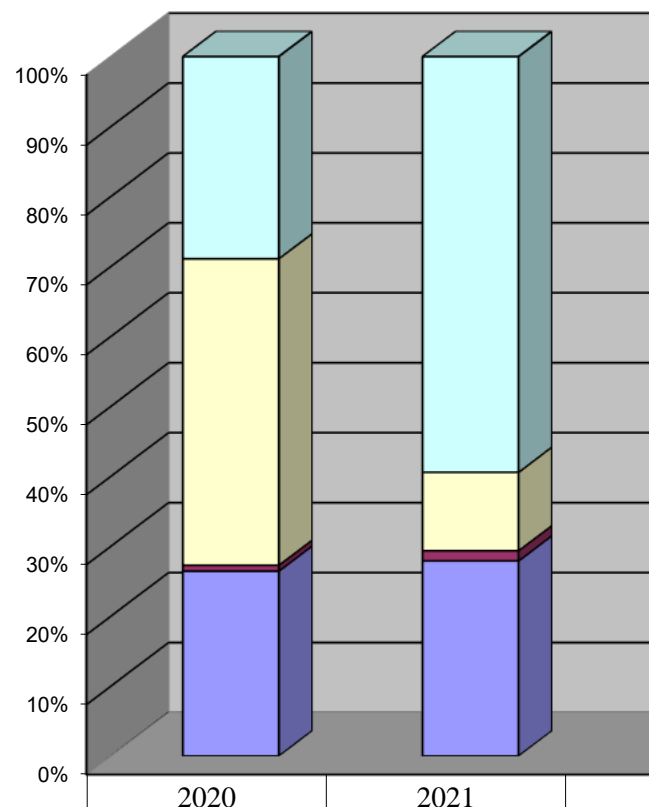

Рис. 2.9 – Динаміка структури оборотних активів ПрАТ «Запоріжжкокс», тис. грн.

Джерело: власні розрахунки

Тепер розглянемо пасиви підприємства, оскільки вони є джерелами активів і зажадав від їх структури залежить як платоспроможність, і ліквідність підприємства.

Динаміка пасивів підприємства наведено на рис. 2.10. Він дозволяє дійти невтішного висновку, що зростання вартості капіталу підприємства зумовлено, передусім, зростанням вартості власного капіталу. Зросли також статті забезпечення майбутніх витрат та платежів, поточних зобов'язань.

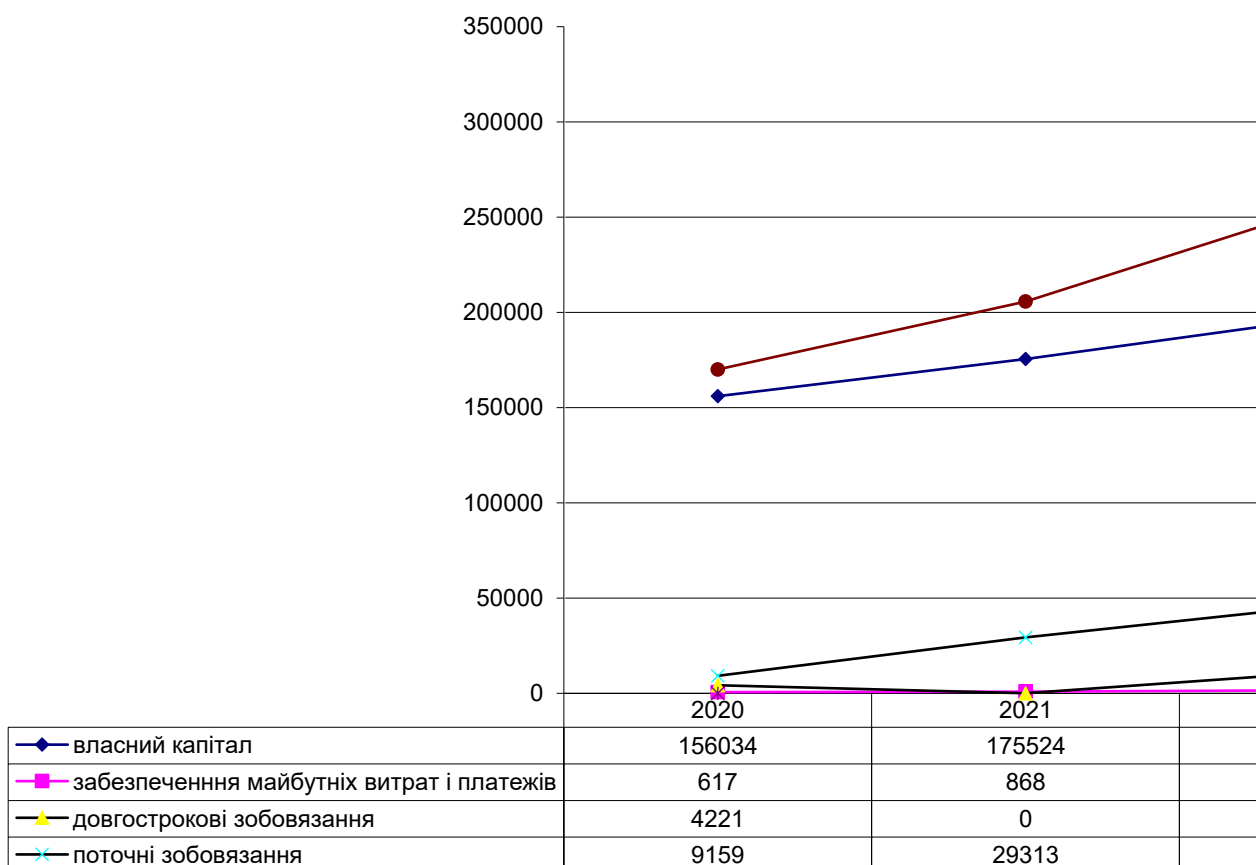

Рис. 2.10 - Динаміка статей пасивів підприємства ПрАТ «Запоріжжкокс» станом на початок періоду, тис. грн.

Джерело: власні розрахунки

В результаті суттєво змінилося співвідношення між власним та позиковим капіталом підприємства (рис.2.11). Питома вага власного капіталу зросла з 91,77% у 2019р. до 80,99% у 2022 р. Таким чином/підприємство має несуттєву залежність від позикового капіталу. Для з'ясування причин ситуації необхідно вивчити динаміку окремих статей власного капіталу (рис.2.12).

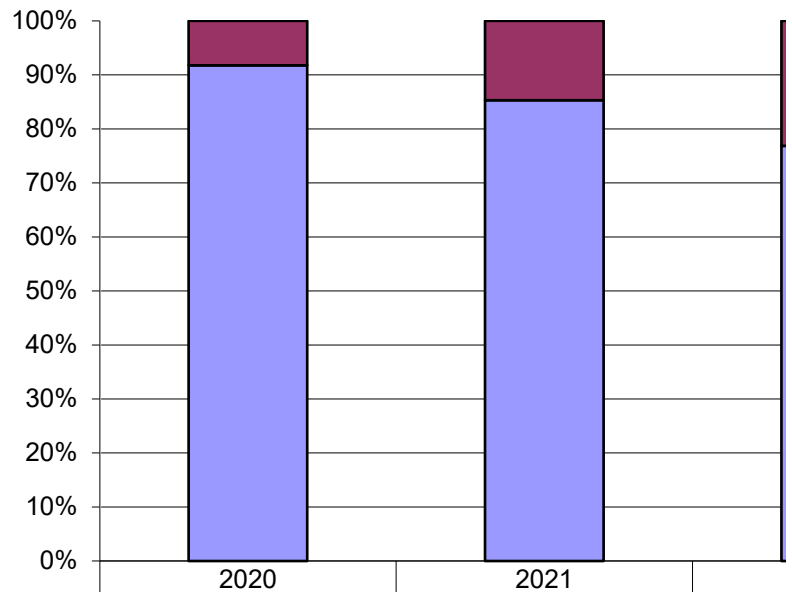

Рис. 2.11 – Аналіз структури капіталу підприємства ПрАТ «Запоріжжкокс», тис. грн.

Джерело: власні розрахунки

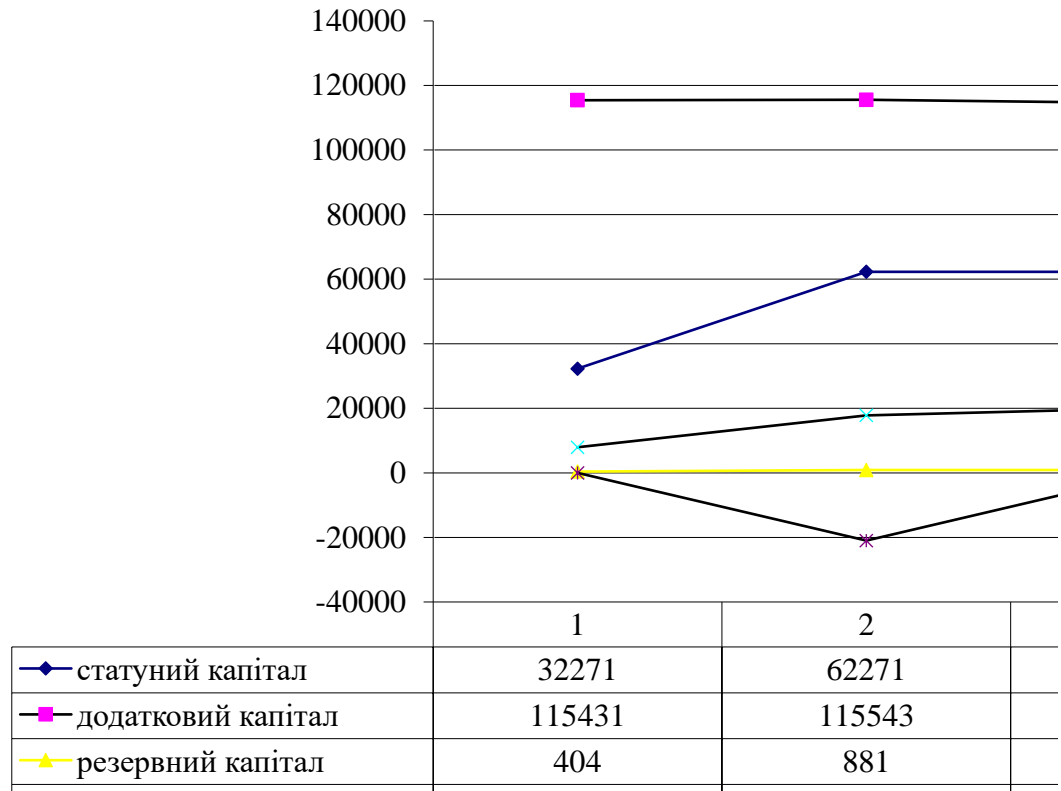

Рис. 2.12 – Динаміка окремих статей власного капіталу ПрАТ «Запоріжжкокс» станом на початок періоду, тис. грн.

Джерело: власні розрахунки

З рисунку випливає, що зростання власного капіталу зумовлене, насамперед, зростанням нерозподіленого прибутку із 7928 тис. грн. до 60 569 тис. грн.

На рис. 2.13 наведено динаміку фінансового результату.

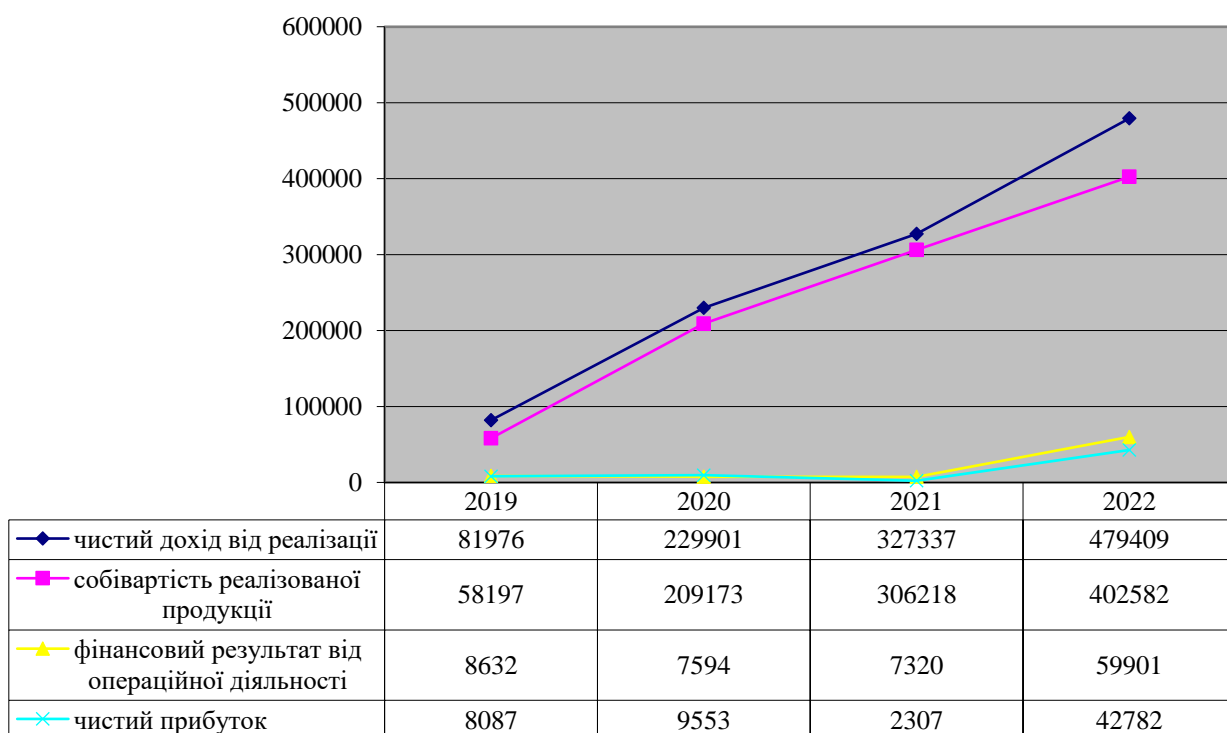

Рис.2.13 – Динаміка фінансових результатів ПрАТ «Запоріжжкокс», тис. грн.

Джерело: власні розрахунки

Протягом 2019-2022 років. підприємство стійко нарощувало обсяги продажу, у своїй скорочуючи рівень витрат. Підприємство працювало прибутково, причому сума прибутку за підсумками минулого року становила 42782 тис. грн.

На фінансові результати ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС» впливають: світові фактори (ціни на сталь і вугілля); фіскальна та економічна політика, стратегічне бачення Metinvestу щодо принципів включення підприємства у вертикально інтегрований процес виробництва коксу. Чинниками негативного впливу є падіння ринкової кон'юнктури та економічного спаду, що спостерігаються в інших країнах світу та в Україні, військова агресія тощо. Майбутня стабільність економіки значною мірою залежить від успіху на фронті, реформ післявоєнного відновлення і від ефективності прийнятих економічних, фінансових та монетарних заходів, а також від здатності уряду

забезпечити нові та існуючі боргові зобов'язання.

Щоби зробити висновок про ліквідність балансу підприємства, необхідно порівняти його оборотні активи та поточні зобов'язання (рис.2.14).

Динаміка коефіцієнта загальної ліквідності. Значення коефіцієнта загальної ліквідності варіює в інтервалі 1,45-5,29, що відповідає рекомендованій межі 2. Баланс ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС» ліквідний.

Підприємство працює вигідно. За аналізований період зросла ділова активність підприємства, прибуток від, вартість оборотних активів. У цьому необхідно проаналізувати взаємозв'язок виручки від і оборотних активів, тобто оборотність (рис.2.14).

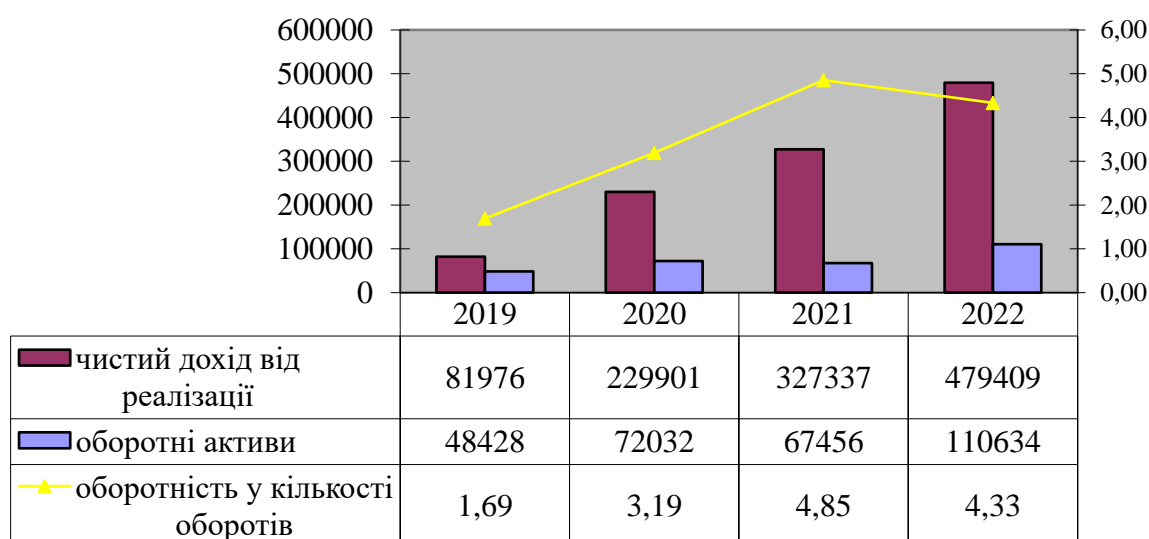

Рис.2.14 Динаміка оборотності оборотних активів

Джерело: власні розрахунки

За аналізований період відзначається зростання оборотності оборотних активів, що, безумовно, є позитивною тенденцією. Проаналізуємо динаміку рентабельності оборотного капіталу (рис.4.2). За період 2019-2022 років рентабельність оборотного капіталу зросла із 16,7% до 38,57%.

Таким чином, проблемами підприємства у сфері управління оборотними активами, які вирішуватимуться у кваліфікаційній роботі, є:

- необхідно з'ясувати обґрунтованість суттєвого зростання виробничих запасів та їх обґрунтованість;

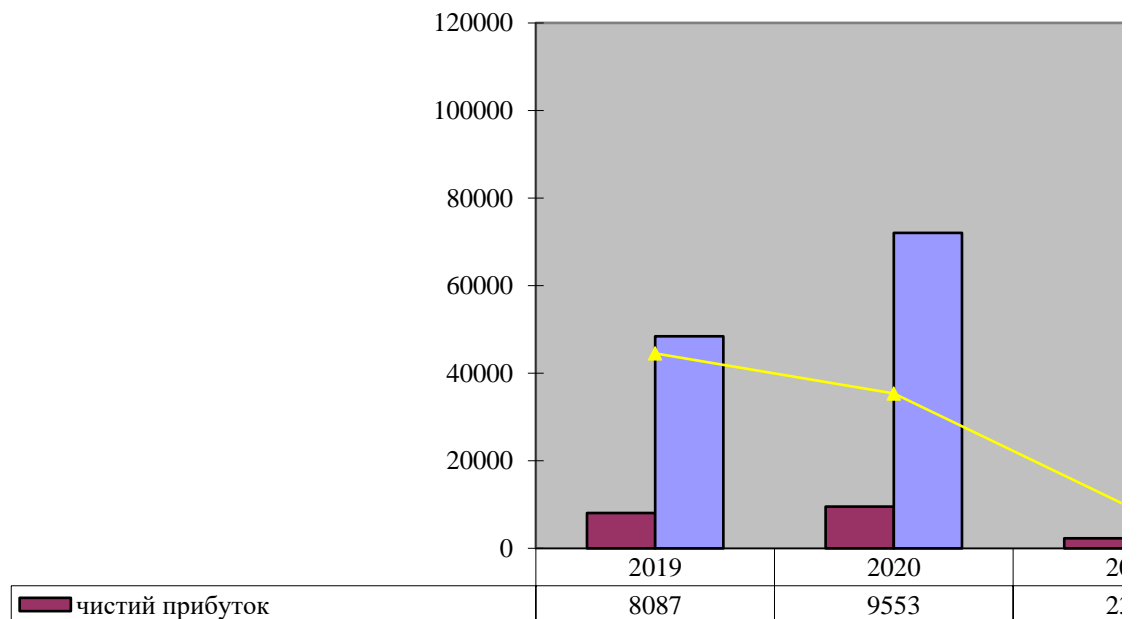

Рис. 2.15. Динаміка рентабельності оборотного капіталу, %.

Джерело: власні розрахунки

- дебіторська заборгованість підприємства істотно зросла та характеризується високим рівнем, тому необхідно обґрунтувати моделі управління дебіторською заборгованістю;

- інші оборотні активи зросли найбільшими темпами. Тому необхідно вивчити їхній склад та обґрунтованість зростання.

2.2. Організаційні засади планування та використання оборотних активів підприємства

На підприємстві ПрАТ «Запоріжжюкс» діють такі підходи до організації оборотних активів. Сировина є матеріальні цінності, що утворюють основу виробленої продукції. Під основними матеріалами розуміються матеріальні цінності, які є необхідним компонентом виробництва продукції (послуг) чи

які у процесі виробництва (послуг) забезпечення нормального технологічного процесу. Не включаються до складу елемента «Сировина та основні матеріали» вартість матеріалів, що використовуються для технічного обслуговування основних засобів та проведення ремонтно-будівельних робіт. На ПрАТ «Запоріжжкокс» до сировини та основних матеріалів відносяться: рядове вугілля, вугільний концентрат, олія кам'яновугільна поглинальна, сірчана кислота, сода кальцинована, миш'яковистий ангідрид, залізний та мідний купорос, ортофосфорна кислота на біохімічну очищення.

Норматив оборотних активів на створення запасів покупної сировини та основних матеріалів (по кожному виду сировини та основних матеріалів) визначається методом прямого розрахунку. Плановий денний обсяг виробництва встановлюється виходячи з виробничої програми підприємства і тривалості планованого періоду. У розрахунку норм оборотних активів враховується лише обсяг виробництва продукції з покупної сировини. Для запасів давальницької сировини норматив обігових активів не встановлюється.

Вартість одиниці споживаної сировини (основного матеріалу) приймається з цін, зазначених у укладених договорах (або прогнозних цін) без урахування податку на додану вартість, і планової величини транспортно-заготівельних витрат у розрахунку на одиницю сировини (основних матеріалів).

Транспортний запас при розрахунку норм оборотних активів враховується у випадках, коли відповідно до умов постачання транспортування здійснюється покупцем. Транспортний запас включає час від дати переходу права власності до дати прибуття сировини (матеріалів) на підприємство (або на станцію примикання) і визначається виходячи з укладених договорів на постачання сировини (матеріалу), відстані до постачальника та середньої швидкості транспортування. У тих випадках, коли один і той же матеріал поставляється різними постачальниками, час перебування матеріалів у дорозі визначається як середньозважена величина.

До транспортного запасу входить також час простою вантажу на станції примикання «Укрзалізниці» внаслідок згущеного прибуття, а для імпорتنих вантажів — час на виконання митних процедур. Якщо графіки поставок у договорах не затверджено, терміни поставок та середній інтервал між ними визначається на основі фактичних даних за попередній період. Для цього кількість днів у період ділиться на кількість поставок.

Час, необхідний для доставки вантажу від станції примикання, приймання, лабораторного аналізу, сортування, розвантаження, складування та підготовки сировини та основних матеріалів до використання, визначається виходячи із встановлених для кожної операції технічних норм з урахуванням конкретних умов роботи підприємства або часу, що фактично витрачається. При визначенні часу приймання вантажу враховується час, необхідний отримання супровідних товарно-транспортних документів, перевірки комплектності, цілісності упаковки, уточнення сертифікатних даних про якість сировини (матеріалів).

Час на підготовку сировини і матеріалів до виробництва (підготовчий запас) враховується тільки у разі, якщо така підготовка не є складовою технологічного процесу. У випадках, коли розмір поточного запасу перевищує час, необхідний для підготовки сировини (матеріалів), підготовчий запас не встановлюється. Якщо період підготовки сировини до використання у виробництві більше поточного запасу, то підготовчий запас визначається як різниця між часом на підготовку та часом поточного запасу. При встановленні норм підготовчого запасу вугільних концентратів враховується час очікування розігріву, час перебування вугільних концентратів у гаражах розморожування, час, необхідний їхнього усереднення відповідно до норм, передбачених Правилах технічної експлуатації.

Поточний запас – це постійний запас матеріалів, повністю підготовлених до використання у виробництві. Його призначення – забезпечити безперебійну виробничу діяльність підприємства.

Величина поточного запасу залежить від частоти та рівномірності поставок і визначається на основі договорів, графіків поставок або виходячи з фактичних даних за попередній період. Норма оборотних активів днями створення поточного запасу приймається рівної середньому інтервалу між поставками. При цьому поставки одного дня від різних постачальників приймаються за одну поставку.

Гарантійний (страховий) запас створюється для забезпечення потреб виробництва у разі можливих перебоїв у постачанні. Страховий запас може збільшуватися для дефіцитних видів сировини та матеріалів, а також у разі підвищених вимог до їх якості. Рівень збільшення страхового запасу встановлюється підприємством самостійно.

Розглянемо розкриття інформації про оборотні активи ПрАТ «Запоріжжкокс» у статтях фінансової звітності.

Дебіторська заборгованість ПрАТ «Запоріжжкокс» на 31.12.2022 р. складає 6039692 тис. грн., приріст за рік склав +3613946 тис. грн., у тому числі:

1. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги - 5901152 тис. грн., у т.ч. приріст 3541183 тис. грн.
2. Дебіторська заборгованість по розрахунках:
  - з бюджетом 116824 тис. грн. (приріст 55135 тис. грн.);
  - по виданих авансах 19147 тис. грн. (приріст 16322 тис. грн.)
3. Інша поточна дебіторська заборгованість 2569 тис. грн. (на 1306 тис. грн.).

За даними синтетичного та аналітичного обліку грошові кошти становлять 9019 тис. грн. у тому числі:

- в національній валюті - 1544 тис. грн.
- в іноземній валюті - 7475 тис. грн.

Усі залишки на банківських рахунках не прострочені та не знецінені. Звіт про рух грошових коштів складений за прямим методом.

Для цілей даної фінансової звітності сторони вважаються пов'язаними, якщо одна з них контролює іншу, знаходиться під спільним контролем з нею або може мати значний вплив на іншу сторону при прийнятті фінансових чи операційних рішень. При аналізі кожного випадку відносин, що можуть являти собою відносини між пов'язаними сторонами, увага приділяється суті цих відносин, а не лише їх юридичній формі.

Нижче описано характер відносин між тими пов'язаними сторонами, з якими ПрАТ «Запоріжжкокс» здійснювала значні операції або має значні залишки станом на 31 грудня 2021 року (у тис. грн.).

1. ПАТ «Запоріжсталь»: реалізація – 8566429; придбання сировини та матеріалів – 147486; торгова дебіторська заборгованість – 5928401; торгова кредиторська заборгованість – 29627.

2. ПрАТ МК «Азовсталь»: реалізація - 7449; придбання сировини та матеріалів - 3868010; торгова дебіторська заборгованість – 17679; торгова кредиторська заборгованість 2725103.

3. ПрАТ «Авдіївський коксохімічний завод»: реалізація - 24238; придбання сировини та матеріалів – 178074; торгова дебіторська заборгованість – 37692; торгова кредиторська заборгованість 403841

4. ТОВ «ЗАРС»: торгова дебіторська заборгованість – 32500; торгова кредиторська заборгованість – 1242.

5. ТОВ НВО «Інкор»: реалізація 47794; торгова дебіторська заборгованість – 27267; торгова кредиторська заборгованість 275.

6. ТОВ «Метінвест Холдинг»: придбання сировини та матеріалів – 2110; торгова кредиторська заборгованість – 975.

7. ТОВ «Метінвест Шипінг»: придбання сировини та матеріалів – 252162; торгова кредиторська заборгованість – 6549.

Запаси ПрАТ «Запоріжжкокс» на 31.12.2022 мають таку матеріально-речову форму:

- сировина: 303760, приріст за рік 186953;
- допоміжні матеріали: 21045, приріст за рік 6993;

- паливо: 2009, скорочення за рік 468;
- запасні частини: 3653, скорочення за рік 8030;
- тара: 271, скорочення за рік 203;
- МШП: 3818, зростання за рік 709;
- незавершене виробництво та напівфабрикати: 63455, зростання за рік 19742;
- готова продукція: 85857, зростання за рік 81066;
- товари: 909, скорочення за рік 18304.

Таким чином, протягом 2022 вартість запасів зросла з 216319 тис. грн. до 484777 тис. грн., або на 268458 тис. грн.

2.3. Шляхи удосконалення організації оборотних активів підприємства в умовах ПрАТ «Запоріжжкокс»

Загальний норматив оборотних активів у цілому по елементу «Сировина та основні матеріали» визначається шляхом підсумовування нормативів щодо кожного виду сировини та основних матеріалів (табл. 2.1-2.2).

Таблиця 2.1

Норми запасів сировини та матеріалів у ПрАТ «Запоріжжкокс» (що надходять від сторонніх підприємств)

Найменування	Мінімальний запас, днів
Вугілля рядове, вугільні концентрати - в залежності від відстані до постачальників:	
до 150 км	4
від 150 до 300	5
від 301 до 1000	7
від 1001 до 2019	10
понад 2019 км	14
Сірчана кислота для виробництва сульфату амонію	10-15
Олія поглинальна:	
кам'яновугільне	15
нафтове	20
Сода кальцінована	10

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.2

**Норми запасів напівфабрикатів власного виробництва у ПрАТ
«Запоріжжкокс»**

Найменування	Мінімальний запас, днів
Шихта для коксування у вугільній вежі	0,4
Кислота сірчана власного виробництва	6

Джерело: власні розрахунки

Розрахунок нормативу оборотних активів за елементом «Сировина та матеріали» виконано у табл. 2.3-2.6.

Таблиця 2.3

**Розрахунок одноденної витрати сировини та основних матеріалів у
ПрАТ «Запоріжжкокс»**

Найменування	Видатковий коефіцієнт	Кількість, т	Вартість одиниці, грн.	Одноденне витрачання, грн.
Вугільний концентрат.				
Україна	1,311 т/т	4047,71	360,00	1457176,50
Польща	0,099 т/т	305,66	360,00	110038,50
Разом	1,410т/т	4352.38		1567215,00
Олія кам'яновугільна	145.0 кг/т	7,57	580,00	4390,60
Кислота сірчана	735.0 кг/т	38.40	170.00	6528,00
Сода кальцинована	640 кг/т	10,11	640.00	6470,40

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.4

**Розрахунок норми транспортного запасу днями за елементом
«Сировина та основні матеріали» у ПрАТ «Запоріжжкокс»**

Найменування	Транспортування	Митні процедури	Скупчене прибуття	Разом
Вугільні концентрати				
Україна	1	-	-	1
Польща	10	2	2	14
Олія кам'яновугільна	5	-	-	5
Кислота сірчана	2	-	-	2
Сода кальцинована	2	-	-	2

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.5

Розрахунок норми оборотних активів на прийом, складування та підготовку сировини та основних матеріалів, поточного та страхового запасів днями у ПрАТ «Запоріжжкокс»

Найменування	Узгодження якісних показників, годин	Приймання, годин	Підготовчі операції, годин			Поточний запас, Дні	Страховий запас, днів	Всього, днів	Мінімальний запас	Норма запасу, що береться для розрахунку, днів
			очікування розігріву	розігрів	усереднене					
Вугільні концентрати:										
Україна	48	5		2	30	1	0,2	4,74	4	4,74
Польща		5	24	5	30	7	1	11,67	14	14,00
Олія кам'яновугільна		5				15	10	25,21	15	25,21
Кислота сірчана		5				3	3	6,21	10	10,00
Сода кальцинована		5				6	5	11,21	10	11,21

* мінімальний рівень запасів сировини та основних матеріалів у днях, що регламентується Правилами технічної експлуатації коксохімічних підприємств

** оскільки розраховані норми запасом та днями не повинні бути меншими від мінімального рівня, встановленого ПЕО, для розрахунку нормативу оборотних коштів приймається найбільше значення запасів у днях

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.6

Визначення нормативів оборотних коштів на сировину та основні матеріали у ПрАТ «Запоріжжкокс»

Найменування	Транспортний запас, днів	Норма запасу, що приймається для розрахунку	Разом норма запасу оборотних активів, днів	Ододенна витрата, грн.	Норматив оборотних коштів, тис грн.
Вугільні концентрати.					
Україна	1	4,74	5,74	1457176,50	8364,19
Польща	14	14	28	110038,50	3081,08
Підсумок				1567215,00	11445,27
Олія кам'яновугільна	5	25,21	30,21	4390,60	132,64
Кислота сірчана	2	10	12	6528,00	78,34
Сода кальцинована	2	11,21	13,21	6470,40	85,47
Разом					11741,72

Джерело: власні розрахунки

Допоміжні матеріали являють собою матеріали, які не входять до складу продукції, а використовуються для виконання робіт з технічного обслуговування основних засобів в основних та допоміжних цехах підприємства, ремонтно-будівельних робіт та інших потреб.

Для цілей нормування запасів виділяються допоміжні матеріали, що використовуються для: проведення поточних ремонтів та технічного обслуговування основних засобів; проведення великих капітальних ремонтів, реконструкції, модернізації, нового будівництва; інших потреб підприємства.

Для обліку коливань у витрачанні матеріалів, пов'язаних із сезонними факторами, проведенням капітальних ремонтів і будівельних робіт рекомендується встановлювати диференційовані помісячно нормативи оборотних активів за допоміжними матеріалами (табл.2.7 - 2.9).

Таблиця 2.7

Розрахунок односторонньої витрати вогнетривких матеріалів для проведення поточних ремонтів та технічного обслуговування у ПрАТ «Запоріжжкокс»

Найменування матеріалу	Річна потреба, т	Тривалість періоду, дні	Вартість одиниці, грн/т.	Односторонні витрати, грн.
Дінас	203,0	365	180,00	100,11
Шамот	1960,7	365	180,00	966,92
Цегла шамотна	981,5	365	280,00	752,93
Цегла динасова	59,4	365	280,00	45,57

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.8

Розрахунок норми оборотних активів днями на вогнетривкі матеріали для проведення поточних ремонтів та технічного обслуговування в ПрАТ «Запоріжжкокс»

Найменування	Транспортний запас	Поточний запас	Страховий запас	Всього
Дінас	3	70	20	93
Шамот	3	70	80	153
Цегла шамотна	3	105	61	169
Цегла динасова	3	105	71	179

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.9

Розрахунок нормативів оборотних коштів на створення запасів вогнетривких матеріалів у ПрАТ «Запоріжжкокс»

Найменування	Норма запасу, днів	Ододенне витрачання грн.	Норматив оборотних активів, тис. грн.
Дінас	93	100,11	9,31
Шамот	153	966,92	147,94
Цегла шамотна	169	752,93	127,25
Цегла динасова	179	45,57	8,16
Разом			292,65

Джерело: власні розрахунки

Аналогічно розраховується норматив оборотних засобів за елементом «Пально-мастильні матеріали» (табл. 2.10 – 2.12).

Таблиця 2.10

Розрахунок ододенної витрати ПММ у ПрАТ «Запоріжжкокс»

Найменування матеріалу	Витрати за попередній період, грн.	Кількість днів	Ододенне витрачання, грн
Дизельне паливо	1898346,75	365	5200,95
Бензин	388652	365	1064,8
Інші ПММ	303899	365	832,6

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.11

Розрахунок норми запасу ПММ у днях у ПрАТ «Запоріжжкокс»

Найменування	Транспортний запас	Поточний запас	Страховий запас	Всього
Дизельне паливо	3	5	4	12
Бензин	3	12	13	28
Інші ПММ	3	3	4	10

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.12

Розрахунок нормативу оборотних активів на створення запасів ГСМ у ПрАТ «Запоріжжкокс»

Найменування матеріалу	Норма запасу, днів	Ододенна витрата на планований період, грн.	Норматив оборотних активів, грн.
Дизельне паливо	12	5200,95	62411,4
Бензин	28	1064,8	29814,4
Інші ПММ	10	832,6	8326,0
Разом по елементу			100551,8

Джерело: власні розрахунки

До готової продукції належить продукція, обробка (виробництво, виготовлення) якої закінчено на даному підприємстві і яка пройшла випробування та приймання відповідно до умов договорів із замовниками (покупцями) та відповідає технічним умовам та стандартам. Норма оборотних активів на готову продукцію на складі визначається мінімальним часом, необхідним для комплектування та накопичення продукції до розмірів партії, що відповідає умовам укладених договорів та транзитним нормам. Норма оборотних активів у днях на готову продукцію, товарно-супровідні документи на яку знаходяться на оформленні визначається мінімальним часом, необхідним для отримання підприємством відвантажувальних документів, необхідних для оформлення платіжних документів покупцям, оформлення товарно-супровідних та платіжних документів та відправлення їх покупцям. Норматив оборотних активів загалом за елементом «Готова продукція» визначається підсумовуванням нормативів з окремих видів готової продукції (табл. 2.13 – 2.14).

Таблиця 2.13

Розрахунок норми оборотних активів днями на готову продукцію до ПрАТ «Запоріжкокс»

Найменування продукції	Норма запасу на складі				оформлення відвантажувальних документів, годин	Транспортування зі складу до залізничних станцій (споживача), годин	Разом норма запасу, днів	
	приймання ВТК, годин	накопичення до розміру партії або транзитних норм, годин	завантаження в залізничні вагони, годин	Всього днів				
Кокс металургійний	8				0,33	12	1	0,88
Коксовий горішок	4	7	1	0,50	24	48	3,5	
Коксова дрібниця	4	7	1	0,50	24	48	3,5	
Смола	4		1	0,21	24	48	3,21	
Сульфат амонію	2	17	3	0,92	24	48	3,92	
Бензол сирий	1	20	1	0,92	24	48	3,92	

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.13

**Розрахунок нормативу оборотних активів на готову продукцію
ПрАТ «Запоріжжкокс»**

Найменування продукції	Норма запасу днями	Ододенний випуск, тн.	Виробнича собівартість одиниці, грн.	Разом, тис. грн.
Кокс металургійний	0,88	3087,5	500,0	1358,50
Коксовий горішок	3,5	107,3	350,5	131,63
Коксова дрібниця	3,5	188,6	130,2	85,95
Смола	3,21	170,3	330,1	180,45
Сульфат амонію	3,92	54,7	90,5	19,41
Бензол сирий	3,92	52,2	570,6	116,76
Разом				1892,69

Джерело: власні розрахунки

У разі суттєвих змін номенклатури продукції, умов матеріально-технічного постачання та збуту чи інших умов норми запасів можуть уточнюватися. Норми оборотних активів коригуються у випадках істотних змін показників, що лежать в основі визначення цих норм: на сировину, основні та допоміжні матеріали, паливо та інші матеріальні цінності - у випадках зміни умов матеріально-технічного постачання, постачальників, способу перевезень поставки матеріалів, структури та цін, споживаних матеріалів; на готову продукцію - у разі зміни умов збуту продукції, її комплектування, упаковки та відвантаження, зміни асортименту продукції, що випускається тощо. Норми оборотних активів затверджуються загалом у днях за елементами.

У разі зміни структури витрати матеріалів або асортименту продукції уточнення норми оборотних активів в цілому по елементу проводиться виходячи з чинних норм на окремі види матеріалів або продукції та нових значень їх питомої ваги у загальній сумі витрат продукції за планом. Під час проведення у окремих місяцях великих ремонтно-будівельних робіт, не врахованих під час обґрунтування нормативів оборотних засобів, проводиться його коригування на період виконання робіт з урахуванням додаткових витрат запасів.

Висновки до розділу 2

1. За досліджуваний період 2019-2022 років активи ПрАТ «Запоріжжкокс» істотно зросли. Стійко зростала вартість необоротних активів. Вартість оборотних активів також зросла, але мали місце певні коливання. У зв'язку з цим цікавий аналіз індексів зміни показників. Активи ПрАТ «Запоріжжкокс» у 2022 р. зросли на 75% порівняно з 2020 р. Зростання зумовлене, перш за все, збільшенням вартості необоротних активів на 53% та оборотних на 128%. У 2021 р. відзначено різке зростання вартості необоротних активів та груп вибуття у 34,57 разів, але у 2022 р. воно скоротилося.

2. Різна спрямованість та темпи зміни окремих статей активів суттєво змінили їхню структуру. Питома вага основних засобів скоротилася з 71,51% до 62,73%. У той же час питома вага оборотних активів зросла з 28,48% до 37,26%, а необоротних активів та груп вибуття з 0 до 0,12%. Певний інтерес представляє вивчення складу та структури необоротних активів. Зростання вартості необоротних активів пояснюється, насамперед, збільшенням довгострокової дебіторської заборгованості, водночас має місце скорочення вартості основних засобів.

3. Обсяги незавершеного будівництва зросли у 2,31 разів, вартість основних засобів скоротилася на 7%. Через війну змінилася структура необоротних активів. Питома вага основних засобів у структурі необоротних активів скоротилася з 98,05% до 59,54%. Водночас суттєво зріс обсяг довгострокової дебіторської заборгованості – з 0% до 37,29% та незавершеного будівництва – з 1,95% до 2,94%.

4. Найбільш вагомими статтями оборотних активів ПрАТ «Запоріжжкокс» є виробничі запаси, дебіторська заборгованість за виконані роботи та готова продукція. Зростання вартості оборотних активів визначається збільшенням вартості виробничих запасів, дебіторську заборгованість за товари, роботи та, інших активів.

5. Темпи зростання виробничих запасів (2,52 р.) та інших активів (3,24 р.) перевищують темпи зростання загальної вартості активів. Вартість дебіторську заборгованість зросла на 55%, а готової продукції скоротилася на 80%. У 2020 р. найбільш вагомою статтею оборотних активів була дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги (43,81%), у 2022 р. – інші активи (41,02%). Питома вага дебіторської заборгованості скоротилася до 29,78%, а виробничих запасів зросла з 26,42% до 29,12%. Таким чином, зміни у структурі оборотних активів слід визнати позитивними.

6. Пасиви підприємства є джерелами активів, від їх структури залежить як платоспроможність, і ліквідність підприємства. Аналіз динаміки пасивів підприємства дозволяє дійти невтішного висновку, що зростання вартості капіталу підприємства зумовлено, передусім, зростанням вартості власного капіталу. Зросли також статті забезпечення майбутніх витрат та платежів, поточних зобов'язань.

7. У результаті суттєво змінилося співвідношення між власним та позиковим капіталом підприємства. Питома вага власного капіталу зросла з 91,77% у 2019р. до 80,99% у 2022 р. Таким чином, підприємство має несуттєву залежність від позикового капіталу. Для з'ясування причин ситуації необхідно вивчити динаміку окремих статей власного капіталу. Воно зумовлене, насамперед, зростанням нерозподіленого прибутку із 7928 тис. грн. до 60569 тис. грн.

8. Протягом 2019-2022 років. підприємство стійко нарощувало обсяги продажу, скорочуючи рівень витрат. Підприємство працювало прибутково, причому сума прибутку за підсумками минулого року становила 42782 тис. грн. На фінансові результати ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС» впливають: світові фактори (ціни на сталь і вугілля); фіскальна та економічна політика, стратегічне бачення Metinvestу щодо принципів включення підприємства у вертикально інтегрований процес виробництва коксу. Чинниками негативного впливу є падіння ринкової кон'юнктури та економічного спаду, що спостерігаються в інших країнах світу та в Україні, військова агресія тощо.

Майбутня стабільність економіки значною мірою залежить від успіху на фронті, реформ післявоєнного відновлення і від ефективності прийнятих економічних, фінансових та монетарних заходів, а також від здатності уряду забезпечити нові та існуючі боргові зобов'язання.

9. Значення коефіцієнта загальної ліквідності варіює в інтервалі 1,45-5,29, що відповідає рекомендованій межі 2. Баланс ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС» ліквідний. За аналізований період зростає ділова активність підприємства, прибуток від, вартість оборотних активів. За аналізований період відзначається зростання оборотності оборотних активів, що, безумовно, є позитивною тенденцією. За період 2019-2022 років рентабельність оборотного капіталу зростає із 16,7% до 38,57%.

10. Проблемами підприємства у сфері управління оборотними активами, які вирішуватимуться у кваліфікаційній роботі, є:

- необхідно з'ясувати обґрунтованість суттєвого зростання виробничих запасів та їх обґрунтованість;

- дебіторська заборгованість підприємства істотно зростає та характеризується високим рівнем, тому необхідно обґрунтувати моделі управління дебіторською заборгованістю;

- інші оборотні активи зросли найбільшими темпами. Тому необхідно вивчити їхній склад та обґрунтованість зростання.

11. На підприємстві ПрАТ «Запоріжжкокс» діють такі підходи до організації оборотних активів. Сировина є матеріальні цінності, що утворюють основу виробленої продукції. Під основними матеріалами розуміються матеріальні цінності, які є необхідним компонентом виробництва продукції (послуг) чи які у процесі виробництва (послуг) забезпечення нормального технологічного процесу. Не включаються до складу елемента «Сировина та основні матеріали» вартість матеріалів, що використовуються для технічного обслуговування основних засобів та проведення ремонтно-будівельних робіт. На ПрАТ «Запоріжжкокс» до сировини та основних матеріалів відносяться: рядове вугілля, вугільний

концентрат, олія кам'яновугільна поглинальна, сірчана кислота, сода кальцинована, миш'яковистий ангідрид, залізний та мідний купорос, ортофосфорна кислота на біохімічну очищення.

ВИСНОВКИ

1. Систематизовано основні етапи процесу управління оборотними активами підприємства містять оптимізаційні блоки з методичними підходами, що передбачають постановку та вирішення наукових завдань з визначення оптимальних параметрів управління товарно - матеріальними запасами та джерелами їх фінансування на промисловому підприємстві. Побудовано структурно-логічну схему, яка віддзеркалює етапи процесу управління оборотними активами та джерелами їх фінансування.

2. Інформаційні потоки щодо оборотних активів ґрунтуються на аналізі вхідних та вихідних параметрів оптимізаційних задач з управління товарно - матеріальними запасами, дебіторською заборгованістю та джерелами фінансування.

3. Об'єктом кваліфікаційної роботи є ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС», основною діяльністю якого є виробництво коксу та коксової продукції, а метою - одержання прибутку від усіх видів виробничої, торгової, комерційної, фінансової та інших видів діяльності задля задоволення соціальних і економічних інтересів акціонерів, трудового колективу, усіх стейкхолдерів.

4. За досліджуваний період 2019-2022 років активи ПрАТ «Запоріжжкокс» істотно зросли. Стійко зростала вартість необоротних активів. Вартість оборотних активів також зросла, але мали місце певні коливання. У зв'язку з цим цікавий аналіз індексів зміни показників. Активи ПрАТ «Запоріжжкокс» у 2022 р. зросли на 75% порівняно з 2020 р. Зростання зумовлене, перш за все, збільшенням вартості необоротних активів на 53% та оборотних на 128%. У 2021 р. відзначено різке зростання вартості необоротних активів та груп вибуття у 34,57 разів, але у 2022 р. воно скоротилося.

5. Різна спрямованість та темпи зміни окремих статей активів суттєво змінили їхню структуру. Питома вага основних засобів скоротилася з

71,51% до 62,73%. У той же час питома вага оборотних активів зростає з 28,48% до 37,26%, а необоротних активів та груп вибуття з 0 до 0,12%. Певний інтерес представляє вивчення складу та структури необоротних активів. Зростання вартості необоротних активів пояснюється, насамперед, збільшенням довгострокової дебіторської заборгованості, водночас має місце скорочення вартості основних засобів.

6. Обсяги незавершеного будівництва зросли у 2,31 разів, вартість основних засобів скоротилася на 7%. Через війну змінилася структура необоротних активів. Питома вага основних засобів у структурі необоротних активів скоротилася з 98,05% до 59,54%. Водночас суттєво зріс обсяг довгострокової дебіторської заборгованості – з 0% до 37,29% та незавершеного будівництва – з 1,95% до 2,94%.

7. Найбільш вагомими статтями оборотних активів ПрАТ «Запоріжжкокс» є виробничі запаси, дебіторська заборгованість за виконані роботи та готова продукція. Зростання вартості оборотних активів визначається збільшенням вартості виробничих запасів, дебіторську заборгованість за товари, роботи та, інших активів.

8. Темпи зростання виробничих запасів (2,52 р.) та інших активів (3,24 р.) перевищують темпи зростання загальної вартості активів. Вартість дебіторську заборгованість зростає на 55%, а готової продукції скоротилася на 80%. У 2020 р. найбільш вагомою статтею оборотних активів була дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги (43,81%), у 2022 р. – інші активи (41,02%). Питома вага дебіторської заборгованості скоротилася до 29,78%, а виробничих запасів зростає з 26,42% до 29.12%. Таким чином, зміни у структурі оборотних активів слід визнати позитивними.

9. Пасиви підприємства є джерелами активів, від їх структури залежить як платоспроможність, і ліквідність підприємства. Аналіз динаміки пасивів підприємства дозволяє дійти невтішного висновку, що зростання вартості капіталу підприємства зумовлено, передусім, зростанням вартості власного

капіталу. Зросли також статті забезпечення майбутніх витрат та платежів, поточних зобов'язань.

10. У результаті суттєво змінилося співвідношення між власним та позиковим капіталом підприємства. Питома вага власного капіталу зросла з 91,77% у 2019р. до 80,99% у 2022 р. Таким чином, підприємство має несуттєву залежність від позикового капіталу. Для з'ясування причин ситуації необхідно вивчити динаміку окремих статей власного капіталу. Воно зумовлене, насамперед, зростанням нерозподіленого прибутку із 7928 тис. грн. до 60569 тис. грн.

11. Протягом 2019-2022 років. підприємство стійко нарощувало обсяги продажу, скорочуючи рівень витрат. Підприємство працювало прибутково, причому сума прибутку за підсумками минулого року становила 42782 тис. грн. На фінансові результати ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС» впливають: світові фактори (ціни на сталь і вугілля); фіскальна та економічна політика, стратегічне бачення Metinvestу щодо принципів включення підприємства у вертикально інтегрований процес виробництва коксу. Чинниками негативного впливу є падіння ринкової кон'юнктури та економічного спаду, що спостерігаються в інших країнах світу та в Україні, військова агресія тощо. Майбутня стабільність економіки значною мірою залежить від успіху на фронті, реформ післявоєнного відновлення і від ефективності прийнятих економічних, фінансових та монетарних заходів, а також від здатності уряду забезпечити нові та існуючі боргові зобов'язання.

12. Значення коефіцієнта загальної ліквідності варіює в інтервалі 1,45-5,29, що відповідає рекомендованій межі 2. Баланс ПрАТ «ЗАПОРІЖКОКС» ліквідний. За аналізований період зросла ділова активність підприємства, прибуток від, вартість оборотних активів. За аналізований період відзначається зростання оборотності оборотних активів, що, безумовно, є позитивною тенденцією. За період 2019-2022 років. рентабельність оборотного капіталу зросла із 16,7% до 38,57%.

13. Проблемами підприємства у сфері управління оборотними активами, які вирішуватимуться у кваліфікаційній роботі, є:

- необхідно з'ясувати обґрунтованість суттєвого зростання виробничих запасів та їх обґрунтованість;

- дебіторська заборгованість підприємства істотно зросла та характеризується високим рівнем, тому необхідно обґрунтувати моделі управління дебіторською заборгованістю;

- інші оборотні активи зросли найбільшими темпами. Тому необхідно вивчити їхній склад та обґрунтованість зростання.

14. На підприємстві ПрАТ «Запоріжжкокс» діють такі підходи до організації оборотних активів. Сировина є матеріальні цінності, що утворюють основу виробленої продукції. Під основними матеріалами розуміються матеріальні цінності, які є необхідним компонентом виробництва продукції (послуг) чи які у процесі виробництва (послуг) забезпечення нормального технологічного процесу. Не включаються до складу елемента «Сировина та основні матеріали» вартість матеріалів, що використовуються для технічного обслуговування основних засобів та проведення ремонтно-будівельних робіт. На ПрАТ «Запоріжжкокс» до сировини та основних матеріалів відносяться: рядове вугілля, вугільний концентрат, олія кам'яновугільна поглинальна, сірчана кислота, сода кальцинована, миш'яковистий ангідрид, залізний та мідний купорос, ортофосфорна кислота на біохімічну очищення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко В. В., Будинська О. Ю. Вплив коливань незавершеного виробництва, залишків готової продукції на складах та дебіторської заборгованості на необхідні обсяги оборотного капіталу. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2011. № 3. С. 18-24.
2. Брунько П. В. Сучасні тенденції управління оборотним капіталом підприємств в Україні. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2013. № 6. С. 176-183.
3. Бугай В. З., Горбунова А. В. Поточні фінансові потреби як інструмент управління формуванням оборотного капіталу підприємства. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. 2013. № 4. С. 18-26. =
4. Бугріменко Р. М., Безгінова Л. І. Визначення потреби в капіталі для фінансування оборотних активів підприємства. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2011. Вип. 2. С. 206-213.
5. Витвицька У. Я., Андрійчук І. В., Петрунів Д. В. Інтегральна оцінка ефективності управління оборотними активами на прикладі вітчизняних енергопостачальних підприємств. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2018. Вип. 28(1). С. 79-83.
6. Гайдис Н. М., Василюшин У. О. Шляхи підвищення ефективності використання оборотного капіталу підприємства. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2014. № 1. С. 88–91.
7. Добровольська О. В. Пріоритети формування оборотного капіталу підприємства у нестабільному середовищі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 8. С. 45-49.
8. Єрмак С. О. Теоретико-методичний інструментарій формування комбінованих політик управління оборотним капіталом. *Економіка промисловості*. 2011. № 2-3. С. 242-249.

9. Кравченко Т. В. Оцінка ефективності процесів формування та використання оборотного капіталу фармацевтичних підприємств. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2007. № 4. С. 32-37.

10. Кулакова О. В. Сучасні підходи до розвитку фінансового обліку затрат на коксохімічних підприємствах. *Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси*. 2012. Вип. 9(2). С. 197-201.

11. Лемішко О. О. Оборотний капітал як джерело фінансового забезпечення суб'єктів агробізнесу. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер. : Економіка, аграрний менеджмент, бізнес*. 2013. Вип. 181(5). С. 129-137.

12. Мадзігон В. Державне регулювання підприємницької діяльності на основі податків та оборотності капіталу його складу і структури. *Молодь і ринок*. - 2014. № 1. С. 33-39.

13. Масловська А. Ю. Розвиток методики економічного аналізу оборотного капіталу. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки*. 2013. № 1. С. 139-143.

14. Мирошник Н. В., Міняєв А. О. Економічне дослідження оборотного капіталу. *Вісник Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна*. 2006. Вип. 10. С. 198-200. -

15. Мілаш І. В., Филипенко О. М., Мазепа Т. С. Ціна капіталу як базова концепція вибору джерела фінансування оборотних активів підприємств торгівлі. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2012. Вип. 1(1). С. 336-344.

16. Міценко Н. Г., Толопка Н. Б. Удосконалення управління вексельним оборотом торговельного підприємства в умовах дефіциту оборотного капіталу. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2013. Вип. 2(2). С. 140-148.

17. Нестеренко С. С. Економічні підходи до управління оборотним капіталом в сучасних умовах господарювання. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Економіка*. 2011. Вип. 9. С. 176-182.

18. Нестеренко С. С. Структурні зміни оборотного капіталу та їх вплив на фінансовий стан підприємств харчової промисловості Чернігівського регіону. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2011. № 2. С. 193-205.

19. Нестеренко С. С., Іванова К. І. Дослідження існуючої системи управління оборотним капіталом на підприємствах харчової промисловості. *Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер. : Економіка і управління*. 2012. Вип. 21-22(2). С. 222-229.

20. Онимченко Т. І. Стратегія управління оборотним капіталом підприємства. *Управління розвитком*. 2014. № 14. С. 45-47.

21. Орехова А. І., Курило А. О. Економетричне моделювання залежності фінансового результату діяльності сільськогосподарських підприємств від розміру оборотного капіталу. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2010. Вип. 18(1). С. 331-337.

22. Паранчук С. В., Чубка О. М. Тенденції фінансування оборотного капіталу в економіці регіонів України. *Регіональна економіка*. 2013. № 4. С. 141-149.

23. Петченко М. В. Аналіз стану оборотних коштів енергопостачальних підприємств та особливості їх формування та використання. *Ефективна економіка*. 2011. № 8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_8_31

24. Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022 № 2465-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n1985>

25. Прохорова Ю. В. Економічна політика як умова забезпечення оптимальної структури оборотного капіталу підприємства. *Бізнес Інформ*. 2012. № 9. С. 221-224.

26. Рекова Н. Ю., Петченко М. В. Модель адаптивного управління оборотними коштами енергопостачальних підприємств. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Сер. : Економічні науки.* 2013. № 2. С. 290-301.

27. Романенко Л. Ф., Нестеренко С. С. Основні джерела формування та управління оборотним капіталом в умовах ринкової економіки. *Формування ринкових відносин в Україні.* 2011. № 5. С. 74-78.

28. Романенко Л. Ф., Нестеренко С. С. Вплив ризиків на управління оборотним капіталом. *Формування ринкових відносин в Україні.* 2012. Вип. 1. С. 137-140.

29. Салига С. Я., Василичев Д. В. Розробка моделі взаємозв'язку основного та оборотного капіталу. *Економічний вісник Національного гірничого університету.* 2003. № 2. С. 52-60.

30. Семенюк Н. О. Визначення послідовності проведення аналізу оборотного капіталу підприємства. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Сер. : Економіка і менеджмент.* 2013. № 1. С. 173-180.

31. Семенюк Н. О. Історичні аспекти еволюції трактування поняття "оборотний капітал" в економічній теорії. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону.* 2012. Вип. 8(2). С. 227-231.

32. Сідорова Т. О. Удосконалення методики оцінки фінансової стійкості на підставі аналізу оборотного капіталу. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг.* 2010. Вип. 2. С. 114-120.

33. Стахова Н. П. Роль оборотного капіталу в процесі інтенсифікації виробництва. *Економічні науки. Сер. : Економіка та менеджмент.* 2012. Вип. 9(2). С. 489-498.

34. Сторонянська І. З., Бенівська Л. Я. Основний та оборотний капітал реального сектору економіки: міжрегіональні асиметрії. *Регіональна економіка.* 2013. № 1. С. 17-25.

35. Стрелюк О. В. Математична модель оборотного капіталу у моделюванні операційної та фінансової діяльності підприємства. *Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем*. 2013. Вип. 18. С. 222-242.

36. Тищенко О. М., Волик І. М., Белікова Н. В. Фінансово-економічна криза та можливості подальшого розвитку коксохімічних підприємств України. *Економіка промисловості*. 2009. № 2. С. 67-73.

37. Тітенко Л. В. Актуальні аспекти управління оборотним капіталом організацій споживчої кооперації (на прикладі Кіровоградського регіону). *Формування ринкових відносин в Україні*. 2012. Вип. 1. С. 193-198.

38. Чміль Г. Л. Капітал підприємства та чинники зміни його оборотності. *Економіка. Управління. Інновації. Серія : Економічні науки*. 2014. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2014_1_109

39. Чміль Г. Л., Горошанська О. О. Факторний аналіз оборотності капіталу підприємства. *Бізнес Інформ*. 2014. № 6. С. 140-144.

40. Чубка О. М., Рудницька О. М. Особливості визначення категорії оборотного капіталу підприємства. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2013. № 767. С. 179-184.

41. Швидка О. П. Роль оборотного капіталу в забезпеченні прибутковості підприємства. *Вісник Криворізького економічного інституту КНУ*. 2013. № 2. С. 39-43.